

INSON MANFAATLARINI TA'MINLASH, XALQIMIZ TURMUSH FAROVONLIGINI YANADA YUKSALTIIRISH — BARCHA SA'BY-ХАРАКАТЛАРИМИЗНИНГ АСОСИДИР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев жойларда амалга оширилаётган бунёдкорлик ва ободонлаштириш ишлари, ижтимоий-иқтисодий ислохотларнинг бориши билан яқиндан танишиш, халқ билан мулоқот қилиш мақсадида 24 февраль кuni Қашқадарё вилоятига ташриф буюрди.

Қашқадарё вилоятининг иқтисодий салоҳияти улкан. Бугунги кунда мамлакатимизда қазиб чиқарилаётган табиий газнинг 70 фоизи, нефтнинг қарийб 78 фоизи, газ конденсатининг 80 фоизи, ғалланинг 13 фоиздан ортиги, пахтанинг 14 фоиздан зиёди ушбу вилоят ҳиссасига тўғри келади.

Вилоятда саноат изчил ривожланмоқда. Ялпи ҳудудий маҳсулотда бу соҳанинг улуши 38 фоизни ташкил этаётгани ҳам шундан далолат беради. "Шўртан нефть-газ", "Муборак нефть-газ" корхоналари, "Шўртан газ-кимё" мажмуаси, Муборак газни қайта ишлаш заводи, Деҳқонобод калийли ўғитлар заводи, Толлимаржон иссиқлик электр станцияси, "Ҳисор нефть-газ" каби йирик ишлаб чиқариш қувватлари мамлакатимиз саноатида салмоқли ўрин тутади.

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик соҳаси ҳам жадал ривожланмоқда. Бугунги кунда ялпи ҳудудий маҳсулотнинг 51,6 фоизи кичик бизнес ва хусусий тад-

биркорлик соҳасида ишлаб чиқарилмоқда. Иш билан банд аҳолининг қарийб 80 фоизи шу тармоқда меҳнат қилмоқда.

Қишлоқ хўжалигида мўл ҳосил етиштирилмоқда, таркибий ўзгаришлар давом эттирилмоқда. Сўнгги беш йилда 3 минг 200 гектар пахта майдони қисқартирилиб, картошка, мева-сабзавот ва полиз экинлари етиштириш йўлга қўйилган. Охириг уч йилда фермер хўжалиklarининг 22 фоиздан зиёди кўп тармоқли хўжаликка айланган.

Барча соҳаларда амалга оширилаётган ана шундай ислохотлар натижасида кейинги беш йилда ялпи ҳудудий маҳсулот ҳажми 2 баробар ошган, ҳудудий экспорт ҳажми 100 миллион долларга етган ва 2011 йилга нисбатан 2,5 баробар кўпайган. Бундай ўсиш суръатлари одамларнинг турмуш шароитида, вилоят шаҳар ва қишлоқлари киёфасида намоён бўлмоқда.

Биринчи Президентимиз Ислом Каримов раҳнамолигида Қарши ва Шаҳрисабз шаҳарла-

рида амалга оширилган улкан бунёдкорлик ишлари бу икки қадимий шаҳар киёфасини тубдан ўзгартирди. Қарши шаҳрининг ҳудуди 9 минг гектардан 17 минг гектарга, Шаҳрисабз шаҳрининг ҳудуди 3 минг 300 гектардан 4 минг 900 гектарга кенгайтирилди.

Мустақиллигимизнинг 25 йиллик тўйи нишонланган 2016 йилда Қашқадарё устидаги қадимий Амир Темур кўприги реконструкция қилиниб, дарёнинг икки қирғоғида Қарши ахли ва меҳмонлар дам оладиган сўлим масканлар барпо этилди. Тошкент - Қарши йўналиши бўйича юқори тезликда ҳаракатланувчи "Афросиёв" тезюрар электр поезди қатнови йўлга қўйилди.

Шавкат Мирзиёев ўзининг сайловолди дастурида бу борадаги ишларни изчил давом эттириш, мамлакатимизнинг барча ҳудудлари қатори Қашқадарё вилояти ривожини ҳам янги босқичга кўтариш бўйича улкан режа ва мақсадларни баён этган эди. Президентимиз Қашқадарёга ташрифи давомида ана шу режалар ижроси, амалга оширилаётган бунёдкорлик ишлари ва истиқболли лойиҳалар билан танишди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев Қарши туманида қишлоқ хўжалиги соҳасидаги ис-

тиқболли лойиҳаларни кўздан кечирди.

"Нишон кўзгу" кўп тармоқли фермер хўжалиги томонидан Қарши шаҳрида автоматлаштирилган қушхона, гўштни сақлаш ва қадоқлаш комплекси ташкил этилмоқда. Бунинг учун хориждан замонавий ускуналар олиб келинган. Ушбу лойиҳа иқтисодий самарадорлик билан бирга, улкан ижтимоий аҳамиятга ҳам эга. Замонавий қушхона ва музлаткич озиқ-овқат маҳсулотларининг мўл-кўллигига ҳамда хавфсизлигини таъминлайди. 100 дан ортиқ иш ўрни яратилади. Давлатимиз раҳбари бундай қушхоналарни барча ҳудудларда ташкил этиш озиқ-овқат хавфсизлигини янада мустақамлашга хизмат қилишини таъкидлади.

Яккабоғ туманида ташкил этилаётган "Қорабайир отчилиги мажмуаси" хўжалиги наслчиликни сақлаш ва ривожлантириш, қорабайир зотли отларни кўпайтиришга иштироклаган. Мажмуада 200 тагача йилқи боқилиб, ички ва ташқи бозорга сотилади. Қирқдан ортиқ киши иш билан таъминланади.

Давлатимиз раҳбари Косон туманида барпо этиладиган чорвачилик комплекси лойиҳасини кўздан кечирди.

(Давоми 2-бетда.)

Китобхонлик байрами барчани китоблар дунёсига олиб кирди

Миробод туманидаги 328-умумтаълим мактабда "Китоб — илм зиёси" болалар ижодий фестивали бўлиб ўтди. Халқ таълими вазирлиги ташаббуси билан ташкил этилган байрамда вазирлик раҳбарлари, адиллар, ўқитувчилар, мактаб ўқувчилари, уларнинг ота-оналари, кутубхоначилар иштирок этди.

"Ижодкор болажонлар", "Зуқко китобхон", "Эртақчи болажонлар", "Китоблар тилга кирганда..." каби қизиқарли, интерактив очик дарслар, синфдан ташқари машғулотлар, ток-шоу, беллашувлар ўқувчиларни фаолликка ундади. "Бугунги кун мавзуси" ток-шоусида мактаб ўқувчилари таниқли адиллар, шоирлар билан учрашди. Болаларнинг сеvimли адаби, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Худойберди Тўхтабоев китобга меҳр уйғотиш, асарларни танлаб ўқиш ҳақида ўқувчиларга маслаҳатлар берди. Эркин Воҳидовнинг "Ўзбеки" қасидасига бағишланган машғулотида эса мактабнинг 7-синф ўқувчилари Термиз шаҳридаги 11-умумтаълим мактаби ўқувчилари билан онлайн дарс ташкил этди.

(Давоми 4-бетда.)

Замонавий таълим-тарбия — жамият тараққиётининг муҳим асоси

Истиқлол йилларида мамлакатимизда таълим тизими тубдан ислох этилиб, эртанги кунимизнинг муносиб давомчилари бўлган баркамол авлодни вояга етказишга алоҳида эътибор қаратилмақда. Биринчи Президентимиз Ислом Каримов раҳнамолигида қабул қилинган соҳага оид қонунлар, фармонлар, давлат дастурларига биноан кўплаб таълим муассасалари янгидан қурилади, таъмирланди, энг замонавий ўқув анжумлари билан таъминланди. Мамлакатимиздаги мактабгача таълим муассасаларида олиб борилаётган ислохотлар, умумтаълим мактабларида таълим-тарбия самарадорлигини оширишнинг замонавий усуллари, келгусидаги режалар хусусида ЎзА мухбири Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазирининг биринчи ўринбосари Бахтёр ДОНИЁРОВ билан суҳбатлашди.

— Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2016 йил 29 декабрдаги "2017—2021 йилларда мактабгача таълим тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори ота-онилар, педагоглар, бутун халқимизни мамнун этди. Мазкур қарорда белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш борасида қандай ишлар амалга оширилмоқда?

— 2017—2021 йилларга мўлжалланган кенг кўламли комплекс тадбирларни амалга оширишни кўзда тутадиган мазкур қарор ҳеч кимдан кам бўлмаган навқирон авлоднинг ҳар томонлама соғлом, юксак маънавиятли бўлиб камол топиши йўлидаги муҳим ҳужжатдир. Унда болаларни мактабга

тайёрлаш даражасини тубдан яхшилаш, таълим-тарбия жараёнига замонавий таълим дастурларини татбиқ этиш, болаларни ҳар томонлама интелектуал, ахлоқий, эстетик ва жисмоний ривожлантириш учун зарур шарт-шароитларни яратиш белгиланган. 2200 мактабгача таълим муассасасининг моддий-техник базасини мустақамлаш, қишлоқ жойларда янги мактабгача таълим муассасалари қуриш, уларни замонавий талабларга жавоб берадиган инвентарь, жиҳозлар, ўқув-методик қўлланма ва мультимедиа воситалар билан таъминлаш режалаштирилган. Янги лойиҳа асосида бунёд этиладиган муассасаларда қулай шароитга эга ёзги айвончалар, сузиш бассейнларини қуриш кўзда тутилган. Ушбу

тадбирларни амалга ошириш учун жами 2,2 триллион сўм ажратилиши кўзда тутилмоқда.

Дастур доирасида 5—6 ёшли болаларни мактаб таълимига тайёрлаш бўйича муқобил шакллари яратиш ва ривожлантириш юзасидан кенг қамровли ишлар амалга оширилади. Мамлакатимиз мактабгача таълим муассасаларида 6 минг 100 қисқа муддатли гуруҳ ташкил этилади. Уларни, биринчи навбатда, қишлоқ жойларда ташкил этишга эътибор қаратилади. Бундай гуруҳларда мактабгача ёшдаги болалар учун турли ривожлантирувчи амалий машғулотлар олиб борилади. Шу асосда ҳар йили 305 мингдан ортиқ 5—6 ёшдаги болани мактаб таълимига тайёрлаш имконияти яратилади.

(Давоми 5-бетда.)

ИНСОН МАНФААТЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ, ХАЛҚИМИЗ ТУРМУШ ФАРОВОНЛИГИНИ ЯНАДА ЮКСАЛТИРИШ – БАРЧА САЪЙ-ҲАРАКАТЛАРИМИЗНИНГ АСОСИДИР

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Қашқадарё вилоятда қишлоқ хўжалиги изчил ривожланиб, чорвачилик, паррандачилик, балиқчилик ва бошқа тармоқларда юқори натижаларга эришилмоқда. Кўп тармоқли фермер хўжаликлари ташкил этилаётгани, хусусий мулкчиликка кенг йўл очилгани халқимиз фаровонлигини янада ошириш имконини бермоқда.

Икки минг бош қорамол боқишга мўлжалланган замонавий типдаги чорвачилик комплекси аҳолини гўшт ва сут билан таъминлашда муҳим аҳамият касб этади. Махмуа қурилиши учун 12 гектар, чорва молларига озқабоб экинлар етиштириш учун 750 гектар ер майдони ажратилди. Бу ерда йилига 4 минг 280 тонна сут ва 210 тонна гўшт етиштириш, 140 иш ўрни яратиш кўзда тутилган. Умумий қиймати 14 миллиард сўм бўлган лойиҳани келгуси йилнинг биринчи чорагида ишга тушириш режалаштирилган.

Президентимиз чорвачилик комплексига хориждан наслдор қорамоллар олиб келиш, уларни зарур технологиялар асосида парвартириш, етиштирилган маҳсулотни қайта ишлашни йўлга қўйиш масалаларига алоҳида эътибор қаратди. Мутахассисларга зарур тавсиялар берди.

Нишон туманида Вьетнам технологияси асосида балиқ етиштиришга ихтисослашган агрофирма ташкил этилмоқда. Агрофирма вилоятдаги балиқчилик хўжалиқларига ўз фаолиятини самарали ташкил этиши учун машина-механизм хизматлари, балиқ увилдириқлари, омухта ем етказиб беради. Етиштирилган балиқни сотиш ёки қайта ишлашни йўлга қўяди.

Агрофирмада балиқ увилдириқлари етиштирилиб, сув омборига ўтказилади. Бу ерда балиқ чавқолари етиштирувчи инкубацион цех, 600 тонналик музлаткич, балиқ маҳсулотларини қайта ишловчи корхона, 800 тонна махсус омухта ем ишлаб чиқарувчи цех ташкил этилиши режалаштирилган. Йилига 500 тонна балиқ қайта ишловчи агрофирмада 90 иш ўрни ташкил этилади.

Қашқадарёнинг сув ҳавзалари имкониятларидан самарали фойдаланиб, вилоятда балиқчиликни ривожлантириш, балиқ истеъмолини кўпайтириш зарурлиги таъкидланди. Бу халқимиз "луқмаи ҳалол" деб эъзозлайдиган балиқ гўштининг мўл-кўл бўлишини таъминлайди, аҳоли саломатлигини мустаҳкамлайди.

Қамаши туманида 5 минг

курка боқишга мўлжалланган мажмуа ташкил этилади. Голландиядан келтирилган маҳсулдор зот ва замонавий технологиялар асосида мажмуада йилига 20 минг курка жўжаси етиштирилиб, аҳолига етказиб берилади. Уни жорий йилнинг декабрь ойида ишга тушириш, 30 иш ўрни яратиш мўлжалланмоқда. Махсус лойиҳа самарасида ҳар бир хонадонга 100 тадан курка жўжаси тарқатилиши оилалар даромадини оширишда муҳим ўрин тутуши таъкидланди.

Қамаши туманида қуён етиштириш, қуён гўшти ва терисини қайта ишлашга ихтисослашган хўжалик ташкил этилмоқда. "Қамаши момиқ қуёнлари" агрофирмаси томонидан амалга оширилаётган ушбу лойиҳа самарасида 30 минг қуён етиштирилиб, йилига 120 тонна гўшт ва 40 минг дона тери тайёрланади. Хўжалиқда 30 киши ишлайди. Бундан ташқари, қуёнлар 500 хонадонга тарқатилади. Аҳоли парҳез гўшт ва қўшимча даромад билан таъминланади.

Давлатимиз раҳбари "Қарши насос станциялар каскадини қайта тиклаш — III фаза" лойиҳаси билан танишди. Ушбу ирригация тармоғи эскиргани, қувур ва станцияларга Амударё сувининг лойқаси чўкиб қолгани сабабли сув исроф бўларди. Олинган сувга нисбатан энергия сарфи ошиб кетарди.

Лойиҳа Қарши насос станциялар каскадининг 1—6-насос станцияларининг 9 насос агрегатини, 850 метр қувурларни янгиллаш, сув келтирувчи канални лойқадан тозалаш ишларини амалга оширишни кўзда тутди. Бунинг учун 128 миллион 934 минг доллар маблағ сарфланади. Шунингдек, НС-1 ва НС-2 оралиғидаги каналнинг 8 километр қисмини ва каналнинг чап қирғоқ дамбасини таъмирлаш режалаштирилган.

Лойиҳани бажариш натижасида 402 минг гектар сугориладиган майдоннинг сув таъминоти яшилланади. Насос станцияларида йилига 106,55 миллион кВт соат электр энергияси тежалаяди.

Президентимиз бу ирригация тармоғи вилоят қишлоқ хўжалигида муҳим аҳамиятга эга эканини, таъмирлаш ва қайта тиклаш ишларини жадаллаштириш зарурлигини таъкидлади.

Давлатимиз раҳбари Қарши туманида енгил саноатни ривожлантириш борасидаги янги лойиҳалар билан танишди. Биринчи лойиҳа — 2017—2019 йил-

ларда вилоятда енгил саноат маҳсулотлари ишлаб чиқаришга ихтисослашган замонавий корхоналар ташкил этиш ва мавжудларини модернизация қилиш бўйича манзилли дастур бўлиб, унда 17 корхона ташкил этиш режалаштирилган.

"Ўзбекенгилсаноат" акциядорлик жамияти ҳамда қатор тижорат банклари билан ҳамкорликда ишлаб чиқилаётган дастур доирасида 3000 га яқин иш ўрни яратилиши кўзда тутилган. Бугунги кунда вилоятда 7 тўқимачилик корхонаси фаолият юритмоқда. Махсус корхоналар ҳудудда етиштирилаётган пахта толасининг 10 фоизини қайта ишлаш қувватига эга.

Шавкат Мирзиёев тўқимачилик маҳсулотлари ишлаб чиқаришга ихтисослашган "ЛТ Текстиль Интернейшнл" Ўзбекистон — Хитой — Нидерландия қўшма корхонаси лойиҳаси билан танишар экан, Қашқадарё вилояти мамлакатимизда пахта толасини етиштириш бўйича етакчи ўринни эгаллаши, бу имкониятдан унумли фойдаланиш, етиштирилган пахта толасини қайта ишлаб, бозорга тайёр маҳсулот чиқариш катта самара беришини алоҳида қайд этди.

Махсус корхонанинг ишга туширилиши ҳудудда етиштирилаётган пахта толасини шу ернинг ўзида қайта ишлаш, аҳолининг реал даромадларини ошириш имкониятини яратди. Йилига 22 минг тонна рақобатбардош аралаш ип калава ва 50 миллион квадрат метр ип газлама ишлаб чиқариш режалаштирилаётган корхона маҳсулотларининг 80 фоизи экспортга йўналтирилади.

Президентимиз шу ернинг ўзида Яккабоғ туманидаги илгариги "Яккабоғ текс" корхонаси негизда барпо этилаётган "Universal Taqqiyot Tekstil" қўшма корхонасига қўшимча инвестиция киритиш лойиҳаси билан ҳам танишди. Корхонада вилоятда етиштирилган пахта толаси қайта ишланиб, мато ва чойшаблар ишлаб чиқарилади. 400 иш ўрни яратилиши кўзда тутилаётган корхона тўлиқ қувват билан ишга туширилгач, йилига 6 миллион квадрат метр мато, 2 миллион жуфт чойшаб тайёрланади.

Замонавий ва энергия тежамкор технологик ускуналар бугун барча ишлаб чиқариш жабҳаларига татбиқ этилмоқда. Қарши шаҳридаги илгариги пахта тозалаш заводи негизда ташкил этилаётган "Wood Décor Production" қўшма корхонаси ана шундай замонавий технологиялар би-

лан жиҳозланмоқда. Швейцариянинг машхур "Rieter", Япониянинг "Murata", "Yamata", Германиянинг "Mayer" компанияларининг юқори самарадорликка эга дастгоҳлари ўрнатилаётган корхонада дунё бозорига рақобатбардош ип калавадан тортиб тайёр маҳсулотгача ишлаб чиқарилади. Президентимиз тақдим этилаётган лойиҳа самарадорлигини ошириш юзасидан мутахассисларга тегишли кўрсатмалар берди.

Мамлакатимизда пахта толаси ва ипак хомашёсини қайта ишлаш, хорижий инвестицияларни жалб этиш йўли билан рақобатбардош, ташқи бозорларда харидоригир тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқариш ҳажми ва турини кенгайтиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Ғузур туманидаги илгариги пахта тозалаш корхонаси негизда газлама ишлаб чиқаришга мўлжалланган инвестиция лойиҳаси билан танишар экан, Президентимиз янги иш ўринлари яратиш масаласига алоҳида эътибор қаратиш зарурлигини таъкидлади. Бугун одамлар аниқ ва муқим иш жойлари талаб қилмоқда. Бу талабни қондириш кўп жиҳатдан тадбиркорларга боғлиқ. Лойиҳа ишга тушгач, 600 иш ўрни яратилади.

Пахта экин майдонлари оптималлаштирилиши ва ишнинг мавсумийлигини ҳисобга олиб, "Ўзпахтасаноатэкспорт" холдинг компанияси тизимда меҳнат қилаётган ишчи-ҳодимлар бандлигини таъминлаш, қўшимча даромад олиш мақсадида Қашқадарё вилоятидаги ёғ-мой корхоналарининг бўш майдонларида янги инвестициявий лойиҳаларни амалга оширмоқда. Косон туманида ташкил этиладиган мевасабзавотларни қуритиш цехи шулардан бири. 100 дан зиёд иш ўрни яратиладиган корхонада 10 минг тонна маҳсулот қайта ишланади. Қарши шаҳрида ташкил этиладиган музлаткичда 500 тонна қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сақланади.

Президентимизга Қарши туманида ташкил этиладиган 20 минг парранда боқиш режалаштирилаётган мажмуа лойиҳаси ҳақида ҳам сўзлаб берилди. Йил давомида аҳолини сифатли парҳез ўғит маҳсулотлари билан таъминлашга мўлжалланган мажмуа фаолият бошлагач, 22 киши доимий иш жойига эга бўлади.

Давлатимиз раҳбари "Шўртан газ-кимё" мажмуасининг тозаланган метан негизда синтетик суяқ ёқилги (GTL) ишлаб чиқа-

ришни ташкил этиш" ва "Шўртан газ-кимё" мажмуасининг ишлаб чиқариш қувватларини кенгайтириш" лойиҳалари билан танишди.

"Шўртан газ-кимё" мажмуасининг тозаланган метан негизда синтетик суяқ ёқилги (GTL) ишлаб чиқаришни ташкил этиш" лойиҳаси газ-кимё саноати йўналишида дунёнинг илгор технологик ечимларини ўзида акс эттирган. Ушбу лойиҳа МДХ доирасидаги энг йирик мегалойиҳалардан биридир.

Лойиҳа "Ўзбекнефтегаз" компанияси таъсислигида амалга оширилиши мамлакатимизнинг ёқилги-энергетика хавфсизлигини таъминлашда катта аҳамиятга эга бўлиш баробарида соҳанинг жадал суръатларда тараққий этаётганидан далolat беради.

Лойиҳа доирасида йилига 3,6 миллиард метр куб табиий газни қайта ишлаш орқали 1,5 миллион тонна юқори сифатли "Евро-5" талабларига жавоб берадиган синтетик ёқилги ишлаб чиқарилади. Шундан 743 минг тоннаси дизель ёқилгиси, 311 минг тоннаси авиакеросин, 431 минг тоннаси суфта ва 21 минг тоннаси суфтилтирилган газни ташкил этади.

Янги завод ишга туширилиши натижасида иқтисодийнинг реал тармоқларини ривожлантириш, мамлакатимизнинг транзит салоҳиятини янада ошириш, шуниингдек, нефть маҳсулотларига бўлган эҳтиёжнинг асосий қисмини қаноатлантириш ва нефть импортини камайтириш орқали хорижий валютани тежашга эришилади.

Қурилиш-монтаж ишлари 2020 йилнинг иккинчи ярмида ниҳосига етказилиши, заводда қўшимча 682 янги иш ўрни яратилиши мўлжалланган.

Давлатимиз раҳбарининг кўрсатмалари асосида "Шўртан газ-кимё" мажмуасининг ишлаб чиқариш қувватларини кенгайтириш" лойиҳаси концепцияси қайтадан қўриб чиқилиб, ишлаб чиқариш жараёнига синтетик нефть хомашёсини жалб қилиш масаласи ўрганилди. Лойиҳа ишга тушгач, заводнинг полимер ишлаб чиқариш қуввати ҳозирги 125 минг тоннадан 450 минг тоннагача, яъни 3,6 баробарга оширилиши таъминланади. Натижада нефть-кимё йўналишини ривожлантиришга кенг йўл очилади. Биринчи босқичда юқори қийматли хомашё синтетик нефтини қайта ишлаб, янги турдаги полиэтилен ва полипропилен билан биргаликда пиролиз

(Давоми 3-бетда.)

2017-yil 25-fevral, № 16 (8977)

ИНСОН МАНФААТЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ, ХАЛҚИМИЗ ТУРМУШ ФАРОВОНЛИГИНИ ЯНАДА ЮКСАЛТИРИШ – БАРЧА САЪЙ-ҲАРАКАТЛАРИМИЗНИНГ АСОСИДИР

(Давоми.)

Боши 1-, 2-бетларда.)

дистиллятини ишлаб чиқариш кўзда тутилган. Пироллиз дистиллятидан янги турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқаришда фойдаланиш имконияти ҳудудда технологик кластерни барпо этишга замин яратди, истиқболда кимё, автомобил-созлик, фармацевтика, қурилиш ва тўқимачилик соҳалари янада ривожланишида муҳим омил бўлади.

Лойиҳа завод майдонида амалга оширилиб, қурилиш ишлари комплекснинг ишлаб чиқариш жараёнига таъсир этмаган ҳолда олиб борилди.

Таъкидлаш жоизки, заводнинг мавжуд интеллектуал ва технологик салоҳиятидан фойдаланган ҳолда кўшимча ишлаб чиқариладиган маҳсулотнинг таннархини сезиларли даражада камайтириш ва инвестициялар самарадорлигини янада оширишга эришилади. Қурилиш-монтаж ишлари 2020 йилнинг тўртинчи қоррада якунланади ва лойиҳа доирасида 250 янги иш ўрни яратилади.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев мамлакатимиз иқтисодий ривожда муҳим ўрин тутадиган ушбу лойиҳаларни молиялаштириш, ускуналарни ўз вақтида келтириш, қурилиш ишларининг "йўл харитаси"ни ишлаб чиқиш, корхоналарни белгиланган муддатларда ишга тушириб, аҳолини иш билан таъминлаш бўйича зарур кўрсатмалар берди.

Президентимиз Қарши туманидаги "Нукробод" қишлоқ фуқаролар йиғинининг Яккаёғоч массивида янгиланган намунавий лойиҳалар асосида барпо этилган арзон уй-жойларни бориб кўрди.

Одамлар ҳаётини янада фаровонлаштириш мақсадида мамлакатимизнинг барча ҳудудида янги лойиҳадаги арзон, замонавий, шинам уй-жойлар қурилмоқда. Давлатимиз раҳбарининг 2016 йил 21 октябрдаги "2017—2021 йилларда қишлоқ жойларда янгиланган намунавий лойиҳалар бўйича арзон уй-жойлар қуриш дастури тўғрисида"ги қарори бу борадаги ишларни янги босқичга кўтармоқда.

Ушбу қарорга мувофиқ Яккаёғоч массивида ер участкаси 2 сотих бўлган уч хонали уйлар қурилди. Бу уйларнинг фойдаланиш майдони 63,5 квадрат метр бўлиб, унда иккита ётоқхона, меҳмонхона, ошхона, ювиниш хоналари ва қозонхона мавжуд. Ҳовлисида хўжалик бинолари қурилган.

Икки қаватли 16 хонадонли турар жой бинолари икки ва уч хонали қилиб қурилган. Уйларда ётоқхона, меҳмонхона, ошхона ва ювиниш хоналари ҳудуднинг иқлим шароити, санитария ва хавфсизлик талаблари, халқимизнинг ҳаёт тарзига оид барча жиҳатлар ҳисобга олинган ҳолда барпо этилган.

Ўз уй-жойига эга бўлиш ҳар бир инсон ҳаётида қанчалик муҳим эканини барчамиз яхши биламиз, деди Президентимиз. Халқимиз уйи борнинг уйи йўқ, деб бекорга айтмаган. Бунинг чуқур маъноси бор. Бундай уй-жойлар тақсимоотида халқимизга хос ҳақиқат ва адолат мезонларига қатъий риоя этилиши керак.

Қурилиш материалларининг таннархини камайтириш ҳисобига уйларнинг нархини янада арзонлаштириш, ичимлик суви, ички йўллар, электр энергияси ва табиий газ билан таъминлаш, атрофини ободонлаштириш бўйича зарур кўрсатмалар берилди.

Президентимиз янги уй соҳибларидан бири Алишер Аҳмедов хонадонида бўлиб, бу ерда яшаш учун яратилган шароитлар билан танишди, дилдан сўхбатлашди. Ёш оила аъзолари давлатимиз раҳбарига эътибори ва ғамхўрлиги учун самимий миннатдорлик билдирди.

Шавкат Мирзиёев Мирмирон массивидаги янгиланган намунавий лойиҳалар асосида қурилган уйларда истиқомат қилувчи аҳоли учун иссиқхона ташкил этиш лойиҳаси билан танишди. Ушбу иссиқхона 25 гектар майдонда металл, тахта, плёнка ва бошқа маҳаллий қурилиш материалларидан фойдаланилган ҳолда барпо этилади. Бу ерда лимон, мандарин ва папайя каби цитрус мевалар, помидор, бодринг, гулқарам, ҳар хил кўкатлар етиштирилиши режалаштирилган.

Ушбу лойиҳа амалга оширилиши натижасида иссиқхонада йилига 3 миллион сўмлик маҳсулот етиштирилади. Уларнинг бир қисми ички бозор талабларини қондирса, қолгани экспортга йўналтирилади. Натижада аҳоли қиш мавсумида ҳам арзон мева-сабзавот маҳсулотлари билан таъминланади. 229 иш ўрни яратилиши аҳоли турмуш фаровонлигининг орттишига хизмат қилади.

Янги дастур ишлаб чиқарилди, деди Президентимиз. Унга кўра арзон уй-жойларнинг умумий майдони кенгайтирилади, нархлар ҳам шунга мувофиқлаштирилади. Қўшимча ерда одамлар қорвачи-

лик билан шуғулланиши, хоҳласа, мана шундай иссиқхоналар қуриб, деҳқончилик қилиши мумкин. Мухими, улар ҳам уйли, ҳам ишли-даромадли бўлади.

Президентимиз бундай иссиқхоналарни қуриш ва улардан фойдаланишда замонавий технологияларни қўллаш, ишга малакали мутахассислар билан бирга, коллеж битирувчиларини ҳам кенг жалб этиш борасида зарур кўрсатмалар берди.

Шу ерда профилактика инспекторлари ва қишлоқ врачлик пунктлари ходимлари яшаб, хизмат кўрсатадиган турар жой лойиҳаси намойиш этилди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев Қарши шаҳридаги "Қарши лезер" кўшма корхонасида бўлиб, Қашқадарё вилоятида чарм-пойабзал соҳасини янада ривожлантириш дастури, мева-сабзавот етиштириш, янги логистика маркази ташкил қилиши, Яккабўғ, Китоб, Шаҳрисабз туманларида тоқзорлар барпо этиш бўйича қатор истиқболли лойиҳалар билан танишди.

Қашқадарё вилоятида чарм-пойабзал саноатини ривожлантириш ҳудудда етиштириладиган тери хомашёсини сифатли қайта ишлашни ташкил қилишда муҳим ўрин тутди. Шу мақсадда вилоятда 2017-2018 йилларга мўлжалланган умумий қиймати 12,9 миллион долларлик 18 инвестиция лойиҳасини амалга ошириш бўйича маъмул дастур ишлаб чиқилди.

Мазкур дастурга мувофиқ Қарши шаҳри, Деҳқонобод, Китоб ва Нишон туманларида 5 пойабзал, Китоб туманида чарм-атторлик маҳсулотлари, "Қарши лезер" корхонасида тайёр чарм ишлаб чиқариш лойиҳалари амалга оширилади. Бу вилоятда йилига 1 миллион дон терини қайта ишлаш, 460 минг жуфт пойабзал ва 100 минг дон чарм-атторлик маҳсулотлари тайёрлаш, 200 дан ортиқ янги иш ўрни ташкил этиш имконини беради.

"Қарши лезер" кўшма корхонасида амалга ошириладиган қиймати 9,1 миллион долларлик лойиҳа намойиш этилди. Лойиҳа ҳаётга татбиқ этилиши натижасида юқори сифатли, рақобатбардор тайёр чарм ишлаб чиқариш, йилига 45 миллион долларлик маҳсулот экспорт қилиш режалаштирилмоқда. Босқичма-босқич ишга тушириладиган корхонада 300 дан ортиқ иш ўрни яратилиб, уларга асосан коллеж битирувчи-

лари қабул қилинади.

Президентимиз кўшма корхона таъсисчилари ва хорижий инвесторлар билан суҳбатда ишлаб чиқаришни самарали ташкил этиш, бунинг учун мутаассадди идоралар, вилоят ҳокимлиги билан яқиндан ҳамкорлик қилиш, ташқи бозорни ўрганиб, экспорт географиясини мунтазам кенгайтириб бориш зарурлигини таъкидлади.

Қашқадарё вилоятида мева-сабзавотни қайта ишлаш ва экспорт қилиш имкониятлари жуда юқори. Шаҳрисабз шаҳрида ташкил этилаётган "Шаҳрисабз" логистика маркази ушбу мақсадларга хизмат қилади. Илгариги пиллачилик фабрикаси ўрнида иш бошлайдиган логистика маркази мева-сабзавотларни етиштириш, тайёрлаш, қабул қилиш, саралаш, қайта ишлаш, жаҳон талабларига мос лабораторияларда текшириш, қадоқлаш ҳамда ҳўл, музлатилган ва қурилган ҳолда экспорт қилиш билан шуғулланади.

Марказ тўла қувват билан ишга тушгач, йилига 25 минг тоннадан зиёд маҳсулот Европа, МДХ мамлакатлари, Хитой, Ҳиндистон, Жанубий Корея ва бошқа давлатларга экспорт қилинади. Минг киши иш билан таъминланади. Вилоятдаги фермер, деҳқон, шахсий томорқа хўжалиқларида етиштирилган маҳсулотини сотиш ҳисобига йилига ўртача 80 миллиард сўм атрофида даромад олиш имконияти яратилади.

Чироқчи туманида йилига 8 минг тонна салат барглари, брокколи, рангли карам ва бошқа турдаги қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари, мева-сабзавот етиштириш, сақлаш ва қайта ишлашга ихтисослаштирилган "Биг агро экспорт" масъулияти чекланган жамияти барпо этилмоқда. 194 гектар майдондан иборат қиймати 14 миллион доллар бўлган ушбу корхонада 2 гектарда кўчат етиштиришга ихтисослашган иссиқхона, 4000 тонна сифимли совуткич қурилиши кўзда тутилмоқда. Мазкур лойиҳа амалга оширилиши натижасида йилига 6,8 миллион долларлик маҳсулотлар экспорт қилиниб, туманда 90 доимий, 500 мавсумий иш ўрни яратилади.

Яккабўғ, Китоб ва Шаҳрисабз туманларида 2017—2019 йилларда жами 5 минг гектарда янги тоқзорлар барпо этиш мўлжалланмоқда. Яккабўғ туманида йилига 4 минг тонна узумни қайта

ишлаш лойиҳаси амалга оширилади.

Давлатимиз раҳбари ушбу лойиҳалар билан танишар экан, воҳода қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш ва уни қайта ишлашни кенгайтириш, аҳолини ушбу маҳсулотлар билан узлуксиз таъминлаш, экспортни ошириш, пировард натижада аҳолининг турмуш даражасини юксалтиришда муҳим аҳамият касб этишини таъкидлади.

Шу ернинг ўзида мамлакатимиз олимлари томонидан ўрмон фонди ерларида шифобахш ўсимликлар етиштириш лойиҳаси тақдими ўтказилди. Лойиҳага кўра жорий йилдан бошлаб Қашқадарё вилоятининг тоғ ва тоғолди ҳудудларида заъфарон плантациялари ташкил этишга киришилади. Ушбу ўсимлик тиббиёт ва озиқ-овқат саноатида кенг ишлатилади. Уни кўпайтириш маъмуллатимизда доривор ўсимликлар хомашёсини маҳаллий шароитда етиштириш ва озиқ-овқат зирвори сифатида экспорт қилиш имкониятларини кенгайтиради.

Президентимиз Ўзбекистон флораси доривор йиғиларга бой эканини, хусусан, заъфарон ўсимлигидан қадимдан халқ табибатида кенг фойдаланиб келинганини таъкидлади. Мамлакатимизда дори воситаларини ишлаб чиқаришда шифобахш заъфарон муҳим хомашё манбаи бўлиб хизмат қилишини қайд этди. Соҳа мутахассисларига бундай ўсимликлар турини кўпайтириш ва плантацияларни кенгайтириш бўйича тавсиялар берди.

Қарши шаҳрида мутаассадди раҳбарлар ва вилоят фаоллари иштирокида йиғилиш ўтказилди. Унда вилоят иқтисодиётини янги босқичга кўтариш, инфратузилмаларни ривожлантириш, муҳандислик-коммуникация тармоқларини яхшилаш, аҳолини иш билан таъминлаш ва турмуш даражасини янада ошириш мақсадларига алоҳида эътибор қаратилди.

Ушбу тадбирларда 2017—2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси ҳамда "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили" Давлат дастуридаги мақсад-вазифалар ўз ифодасини топди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг Қашқадарё вилоятига ташрифи давом этмоқда.

ЎЗА

Кексаларни эъзозлаш — халқимизга хос фазилат

Пойтахтимизда Ўзбекистон мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди томонидан қатор вазирлик ва идоралар ҳамкорлигида фахрийларнинг жамият ижтимоий-сиёсий ҳаётидаги фаолиятини ёритишда оммавий ахборот воситаларининг вазифаларига бағишланган семинар-тренинг ўтказилди. Икки кунлик тадбирда Олий Мажлис Сенати аъзолари, "Нуроний" жамғармаси, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси, Ўзбекистон Касаба уюшмалари федерацияси, Хотин-қизлар қўмитаси ҳамда бошқа мутасадди ташкилотлар ходимлари қатнашди.

Семинар-тренингда сўзга чиққанлар юртимизда кекса авлод вакилларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, уларнинг турмуш тарзини янада яхшилаш, ҳаётий билим ва тажрибасини ёшлар онгу шуурига сингдириш борасида амалга оширилаётган ишлар юзасидан фикр-мулоҳаза билдирдилар.

— Фахрийларни эъзозлаш, уларга ҳурмат-эҳтиром кўрсатиш халқимизга хос фазилат, — дейди Ўзбекистон

Журналистлари ижодий уюшмаси бошқаруви раиси Саъдулла Ҳақимов. — Эл-юрт ардоғида умргузаронлик қилаётган нуронийларимиз турмушнинг аччиқ-чучугини бошидан ўтказган, донишманд инсонлардир. Уларнинг ҳаёт синовларидан ўтган бой тажрибасини Ватанимиз равнақи йўлида сафарбар этиш гоят оқилона иш. Она юртга хизмат қилиш, унинг муттасил юксалиши йўлида собит ва жонқуяр бўлиш ин-

сон умрини, айниқса, унинг кексалик даврини янада гаштли ва файзли қилади. Ёш авлодни ватанпарварлик ва миллий кадриятларимизга ҳурмат руҳида тарбиялашда кексалар панд-насихати-га қулоқ тутиб, улардан ибрат, маслаҳат олишимиз зарур.

Тадбирда давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг "Ўзбекистон фахрийларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш "Нуроний" жамғармаси фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги фармони ҳамда "Кексалар ва ногиронларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш тизимини янада такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори катта авлод вакилларига иззат-икром кўрсатиш, эъзозлаш ва ҳаёт да-ражасини янада яхшилашда муҳим аҳамият касб этаётгани алоҳида таъкидланди.

Ҳасан МҮМИНОВ

Тошкент молия институтида "Инглиз тили билимдонлари" танлови бўлиб ўтди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 10 декабрдаги "Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори ижросини таъминлаш ҳамда ёшларнинг чет тилларни ўрганишга бўлган қизиқишларини қўллаб-қувватлашга қаратилган мақсад билан Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятидаги академик лицей ўқувчиларидан иборат беш жамоа уч шарт бўйича ўзаро беллашди.

"Инглиз тили билимдонлари" аниқланди

Биринчи шартда иштирокчилар ўзлари тахсил олаётган таълим муассасаси ҳақида сўзлаб берди. Кейин юртимизда эришилган ютуқлар, таълим соҳаси, муҳим тарихий саналар, инглиз тили грамматикасига оид қисқа савол-жавоб бўлди. Сўнгги шартда жамоалар "Ёшлар мустақил давлатнинг муҳим интеллектуал захираси" мавзусида тақдимот қилиб беришди.

Ёшларнинг чиқишларини Тошкент молия институтида фаолият олиб бораётган Япония давлати JICA ташкилоти вакили жаноб Наоя Усуда, Kennesaw давлат университети профессори Камал Фатеҳи, Линда Фатеҳи, KOICA ODA ташкилоти мутахассиси Жи-Ин Ли ҳамда университет ўқитувчилари баҳолаб боришди.

Ҳолибларга совғалар улашди.

Алишер ХАЙРУЛЛАЕВ,
Сергели саноат касб-ҳунар коллежи
инглиз тили ўқитувчиси

Мактаб ёшидаги ўқувчилар ўйинқароқ ва шўҳ бўлади. Педагоглардан ана шундай болаларни дарсга қизиқтириш йўллари излаб топиш талаб этилади. Ўқувчиларнинг диққатини жалб қилиш учун дарсларни кўргазмалар воситалар, ўйин ва машқлар билан бойитиш натижавийликни таъминлайди.

— Мингдан ортиқ қизиқарли ҳуқуқий тестлар банкни яратдим, — дейди Муборак туманидаги 5-мактабнинг тарих, давлат ва ҳуқуқ асослари фани ўқитувчиси, Халқ таълими аълочиси Гавҳар Султонова. — Ушбу тестларни дарсларимда қўллаганимдан кейин ўқувчиларимнинг фанларни ўзлаштириш даражасини таҳлил қилганимда, самарадорлик анча ошганини кузатдим. Мақсад билан мазкур тестлардан туманимиздаги бошқа мактаб ўқитувчилари ҳам фойдаланиши биз, пе-

Китобхонлик байрами барчани китоблар дунёсига олиб кирди

(Давоми. Боши 1-бетда.)

— Китоб ўқишга жуда қизиқаман. Айниқса, Алишер Навоийнинг асарлари, ғазалларини севиб ўқийман, ўрганаман, — дейди 328-мактабнинг 7-синф ўқувчиси Озода Алимова. — Дарсдан ташқари вақтларда расм тўғарагига ҳам қатнашаман. Ўқиган асарлардаги сеvimли қаҳрамонларнинг расмларини чизиб олам-олам завқ олам.

Фестиваль доирасида ўқувчилар ижросидаги "Қовоқвой ва Чаноквой", "Шўҳ болалар байрами" каби спектакллар барчага кўтаринки кайфият улашди. Нашриётлар, ахборот-ресурс марказларининг тақдимоти, "Ёш расомлар" кўргазмаси уюштирилди.

Тадбирда ташкилотчилар ва оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирокида брифинг ташкил этилиб, Халқ таълими вазирлиги томонидан китобхонлик маданиятини шакл-

лантириш борасида амалга оширилаётган ишлар ҳақида маълумот берилди.

— Бугун юртимизда аҳоли орасида китобхонликни тарғиб этиш мақсадида турли маданий-маърифий, интеллектуал тадбирлар ўтказилмоқда, — дейди Халқ таълими вазирлиги ўринбосари Дилшод Кенжаев. — Хусусан, ўқувчиларнинг мутлолаага қизиқишини ошириш мақсадида умумтаълим мактабларида "Китобхонлик соатлари", "Китоб тақдими", "Адабиёт кунлари", "Китобим — офтобим" каби тадбирлар, "Энг яхши китобхон ўқувчи", "Китобхон мактаб", "Энг яхши китобхон оила" кўрик-танловларини ўтказиш режалаштирилган. Бундай тарғибот ишларида, шубҳасиз, замонавий ахборот-коммуникация технологиялари энг яқин кўмакчи бўлади.

Шоҳсанам МАҲМУДОВА

Тажриба алмашиш — намунали дарсларга асос

давогларга тажриба алмашиш имконини бермоқда.

Ўқувчиларнинг ҳуқуқий билимларини шакллантириш, турли ёт г'oyalardan асrab-avaylash мақсадида қаратилган мавзуларни шу каби усуллар орқали қизиқарли ўтиш ёш авлоднинг маънан етуқ, мустақил фикрли бўлиб вояга етишида муҳим омил вазифасини ўтайди.

Насиба ЭРХОНОВА,
"Ma'rifat" мухбири

Ижод эркинлиги ва масъулият муштараклиги

Пойтахтимизда «2017–2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йилида амалга оширишга оид давлат дастурининг бажарилиши устидан кенг жамоатчилик назоратини ўрнатишда ОАВнинг роли» мавзусида республика анжумани ўтказилди.

Ўзбекистон мустақил босма ОАВ ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди томонидан қатор вазирлик ва идоралар билан ҳамкорликда ташкил этилган анжуманда Олий Мажлис Сенати аъзолари, Қонунчилик палатаси депутатлари, давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари вакиллари, журналистлар ва жамоат ташкилотлари ходимлари иштирок этди.

Тадбирда Президентимизнинг 2017 йил 7 февралдаги «Ўзбеки-

стон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида»ги фармонида белгиланган йўналишлар бўйича «Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили» давлат дастури доирасида амалга оширилаётган вазифалар, мазкур дастурнинг ижроси устидан жамоатчилик назоратини ўрнатишда ОАВнинг ўрни ва ролини ошириш, соҳа ходимларининг ушбу масалаларни ёритишга оид касбий билим ва тажрибаларини

ошириш масалалари муҳокама қилинди.

Анжуманда таъкидланганидек, Ҳаракатлар стратегияси давлат ва жамият қурилиши тизимини такомиллаштириш, қонун устуворлигини таъминлаш, суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилиш, иқтисодиёт ва ижтимоий соҳани ривожлантириш, хавфсизлик, миллатларaro тотувлик ҳамда диний баргикенглик муҳитини таъминлашга қаратилгани билан аҳамиятлидир. Айни вақтда Ҳаракатлар стратегиясининг гоё ва мақсади, мазмун-моҳияти аҳоли, давлат ва жамоат ташкилотлари вакиллари томонидан катта қизиқиш билан ўрганилмоқда, халқаро майдонда ҳам кенг таҳлил қилинмоқда.

Анжуманда фонд томонидан га-

зета-журналлар, ахборот агентликлари, интернет нашрлар ўртасида эълон қилинган «Жамият ва мен», «Инсон ҳуқуқлари — журналист нигоҳида» республика танловлари ғолибларини тақдирлаш маросими ҳам бўлиб ўтди. Танловга тақдим этилган мингдан ортиқ ижодий ишлар мавзунинг долзарблиги, материални ёритишдаги аниқлик ва ўзига хослик, профессионал маҳорат мезонларига кўра сараланди. Ҳолиб ва совриндорларга диплом ва эсдалик совғалари топширилди.

Дилшод РЎЗИҚУЛОВ,
"Ma'rifat" мухбири,
"Жамият ва мен" танловининг "Энг яхши ёритилган илмий-техник мавзулар" йўналиши ғолиби

2017-yil 25-fevral, № 16 (8977)

Замонавий таълим-тарбия – жамият тараққиётининг муҳим асоси

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Бундан ташқари, мактабгача таълимга қамраб олинмаган 3–6 ёшли болаларнинг ота-оналарини методик қўлланмалар билан таъминлаш ва улар билан тушунтириш ишларини олиб бориш орқали мактаб таълимига тайёрлашнинг муқобил тизими ҳам жорий этилади. Қарор билан белгиланган комплекс тадбирларнинг амалга оширилиши натижасида болаларнинг мактабгача таълимга қамрови 1,5 баробарга ошади. 2021 йилга келиб мамлакатимизда мактабгача таълим муассасалари 1 миллион 109 мингдан ортиқ болани қамраб олиш имкониятига эга бўлади.

2017 йилда илғор хорижий мамлакатлар тажрибасидан фойдаланган ҳолда мактабгача таълим-тарбия тизими учун муқобил дастурлар ишлаб чиқилиб, амалиётга татбиқ қилинади. Янгиланган дастурлар болаларни мактабга янада сифатли тайёрлашга, уларнинг интеллектуал қobiliяти ва мантиқий фикрлаш салоҳиятини юксалтиришга, олдингидан фарқли равишда ёзиш ва ўқишни янада яхшироқ ўрганишига хизмат қилади.

— Президентимиз мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий ақидалари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишлари га бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маърузасида ўқув режа ва дастурларни тубдан қайта кўриб чиқиш масаласига алоҳида эътибор қаратди. Бу борадаги вазифалар ижросини таъминлаш

юзасидан режалаштирилаётган ишлар ҳусусида ҳам тўхталсангиз.

— Фан ва техника ютуқларини, замонавий ахборот технологиялари янгиликларини инobatта олган ҳолда умумтаълим мактаблари ва ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасалари учун 18 умумтаълим фанидан давлат таълим стандартлари ва ўқув дастурлари такомиллаштирилди. Ушбу давлат таълим стандартлари асосида босқичма-босқич дарслик ва ўқув-методик мажмуаларнинг янги авлодини ишлаб чиқиш кўзда тутилмоқда.

Давлат таълим стандартлари ва ўқув дастурларини такомиллаштиришда умумэтироф этилган халқаро меъёрлардан кенг фойдаланилади.

Таълим мазмуни умумий ўрта таълимнинг ўқув дастурларига киритилган маззулар асосида таълимнинг барча турларида узвийлик, узлуқсизлик ва даврийликни таъминлайди. Ўқувчи ва ота-оналар учун ўқув-методик материаллар, мултимедиа ахборот-таълим ресурслари ишлаб чиқилиб, ўқув-тарбия жараёнига татбиқ этилади.

Таълим-тарбия жараёнига жорий этилаётган янги ёндашувларнинг эътибори орқали ўқувчиларда олган билимларини амалиётда тўғри қўллаш олиш, фаол фуқаролик позициясига эга бўлиш, мустақил ижодий фикрлаш каби кўникмалар ривожлантирилади.

— Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 7 февралдаги «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида»ги

фармони билан тараққиётининг келгуси беш йилга мўлжалланган устувор йўналишлари аниқ белгиланган бўлиши. Ҳаракатлар стратегияси ижроси доирасида таълим тизимида амалга оширилиши режалаштирилган ишлар, белгиланган вазифалар ҳақида маълумот берсангиз.

— Ҳаракатлар стратегиясида мамлакатимизни ривожлантиришнинг беш устувор йўналиши – давлат ва жамият қурилишини такомиллаштириш, қонун устуворлигини таъминлаш ва судхуқуқ тизимини янада ислоҳ қилиш, иқтисодиётни янада ривожлантириш ва либераллаштириш, ижтимоий соҳани тараққий эттириш, хавфсизлик, миллатлараро тотувлик ва диний бағрикенгликни таъминлаш, чўқур ўйланган, ўзаро манфаатли ва амалий руҳдаги ташқи сиёсат юритиш бўйича аниқ, ҳаётий ислохотлар, уларни амалга ошириш механизмлари белгиланган бўлиши. Ҳаракатлар стратегиясидаги бешта устувор йўналишдан тўртинчиси ижтимоий соҳани ривожлантиришга қаратилган. Аҳоли фаровонлигини таъминлаш, бандлик, саломатликни муҳофиза қилиш, уй-жой масалалари қаторидан таълим-тарбия тизимини тараққий эттириш масаласи ҳам ўрин олган.

Фармонга биноан таълим ва илм-фан соҳасини янада ривожлантириш борасида комплекс чора-тадбирлар ишлаб чиқилди. Бунда халқ таълими тизимида кенг ислохотларни амалга ошириш орқали таълим-тарбия сифатини ошириш, янги мактаб бинаolari барпо этиш, реконструкция қилиш, капитал таъмирлаш, уларни замонавий ўқув-ла-

боратория ускуналари, ахборот-коммуникация технологиялари ва ўқув-методик қўлланмалар билан тўлиқ таъминлаш каби қатор масалалар амалга оширилиши кўзда тутилган. Умумий ўрта таълим сифатини тубдан оширишда қатор фанлар, жумладан, чет тиллар, математика, физика, информатика, кимё, биология фанларини чуқурлаштирилган тарзда ўқитишга алоҳида эътибор қаратилади.

— Ҳаракатлар стратегиясини Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йиллида амалга оширишга оид Давлат дастури доирасидаги вазифалар ижроси, яъни ота-оналар, педагоглар билан мулоқот, уларни қийнаётган муаммоларни аниқлаш ва ўз вақтида ҳал этиш масалаларини халқ таълими тизимида қандай амалга оширилади?

— Халқ таълими вазирлиги жамоатчилик билан алоқаларини янада мустаҳкамлаш, хусусан, ҳар бир фуқаронинг ахборот олишга бўлган қонуний ҳуқуқларини таъминлаш масаласига доимий эътибор қаратиб келмоқда. Халқ таълими вазирлиги фаолиятининг очкидори ва ошқоралигини таъминлаш, юрдошларимизнинг соҳага оид тақлиф, мулоҳаза ва аризаларини зудлик билан кўриб чиқиш, тизимда олиб борилаётган ислохотлар борасида жамоатчилик фикрини ўрганиш мақсадида 1006 қисқа рақамли «ишонч телефони»дан ташқари, 2016 йилнинг 28 ноябидан халқ таълими вазирининг виртуал қабулхонаси (www.vazir.uzedu.uz) ишга туширилди.

Халқ таълими вазирлиги,

шу жумладан, виртуал қабулхонага murojaatлар амалдаги қонун талаблари асосида қабул қилиниши, ўрнатилган тартибда ва қонун билан белгиланган муддатларда кўриб чиқилмоқда. Рақамларни таҳлил этилган бўлса, 2016 йилда Халқ таълими вазирлигига фуқаролардан 5,5 мингдан ортиқ murojaat келиб тушган. Шунинг 1 минг 218 таси Бош вазирнинг виртуал қабулхонаси орқали келган. 3 минг 764 murojaatга ўрнатилган тартибда жавоб қайтарилди, 1 минг 481 murojaat бўйича фуқароларга тушунтириш ишлари берилди. 380 murojaat ўрганилмоқда, 151 таси асосли рад этилди.

Жисмоний ва юридик шахсларнинг murojaatлари вазирлик раҳбариятининг доимий назоратига олинган бўлиб, ишлаб чиқариш ва ҳайбат йиғилишларида murojaatлар ҳамда уларда кўрилатилган муаммолар муҳофиза қилиб боришмоқда. Murojaatлар мазмуни таҳлил этилиб, энг кўп ариза, шикоят ва тақлифлар келиб тушаётган масалалар — иш билан таъминлаш, таълим муассасасига ўқишга кириш ва жойлаштириш, мактабгача таълим муассасалари фаолияти, таълим-тарбия мазмунини такомиллаштириш, мактабларда дарс тақсимоти бўйича муаммоларнинг олдини олиш чоралари қўрилади. Murojaatлар географияси таҳлил қилиниб, murojaatлар нисбатан кўп келиб тушаётган ҳудудларда «Сайёр қабул кунлари», «Очқоқ эшиклар кунлари» каби тадбирлар ўтказилмоқда.

Ў.А. МУХИРИ
Азима ҚИЁСОВА
сўхбатлашди.

Фанлар академияси қайтадан туғилди

Буюк аждодимиз Абу Райҳон Беруний бундан қарийб ўн бир аср муқаддам ҳар қандай тараққиёт замирида илм-фан ётишини айтган. Қадимдан ўзининг алломога мутафаккирлари билан машҳур бўлган мамлакатимиз айни кунда ҳам юқори илмий салоҳиятга эга бўлиб, илм-фаннинг барча йўналишларида тадқиқотлар олиб борилади. Яқин-яқинда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси таркибида илмий-тадқиқот институтлари кўп эди. Кейинги йилларда уларни қисқартириш авж олди. Илм-фанга бўлган бундай муносабатдан азият чеккан илм аҳли бу борадаги муаммолар барҳам топишини иштиқик билан кутаётган эди.

Ўзбекистон Республикаси Президентини Шавкат Мирзиёевнинг жорий йил 17 февралда қабул қилинган «Фанлар академияси фаолияти, илмий-тадқиқот ишларини ташкил этиш, бошқариш ва молиялаштиришни янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори бизни ниҳоятда хушнуд этди. Бу воқелик Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг қайта туғилиши бўлди. Тарқатиб юборилган институтлар қарорга биноан ўз ўрнига қайтарилди. Жумладан, Тошкент давлат шарқшунослик институти хузуридаги Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқ кўлэмалари маркази негизда Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институти қайта ташкил этилди. 2014 йили Шарқшунослик институти Тошкент давлат шарқшунослик институтига қўйиб юборилган эди. Ҳазрат Алишер Навоий айтиди: «Йигитлигиде йим илмнинг маҳзани, Қарилим чоғи сарф қилғил ани». Талабалар институтининг бой китоб фонди (26 минг жилдан ортиқ кўлэма, 40 мингта яқин тошбосма китоб ва Шарқ тилларида ёзилган бир неча минг ҳужжатлардан иборат) фойдаланиши керак, бироқ бунинг учун институтини туғатиш зарур эмас эди. Шу азиз ва муқаддас заминда яшаб ўтган аждодларимизнинг бой илмий-маърифий меросини тадқиқ

этиш, очилмаган кўриқларни ўрганишни истаган ёшлар учун Шарқшунослик институтининг эшиклари доим очик бўлган. Олий таълимнинг асосий вазифаси ёшларга билим беришдир. Академиянинг вазифаси илм-фани ривожлантириш, илм-фанга янгилик қўлиш, ҳал этилмаган муаммолар ечимини топишдир. Йирик илмий масалаларни талабалар ҳал эта олмайдди. Шу боис, Шарқшунослик институтининг Фанлар академияси таркибиде қайта ташкил этилишининг аҳамияти ниҳоятда катта бўлиб, бой меросимизнинг чуқур тадқиқ қилиниши, миллатимизнинг тағ томирларидан сув чиқишига, боқий меросдан янада кўпроқ маънавий озиқ олишига хизмат қилиши аниқ.

Шарқшунослик институтининг Шарқ кўлэмалари фонди дунёдаги энг йирик кўлэма хазиналаридан бири ҳисобланади. У ерда араб, форс ва туркий тиллардаги адабиётлар Марказий Осиё, балки бошқа Шарқ халқларининг тарихи, маданияти, адабиёти ва фанининг чуқур илдиларини ўрганишда ишончли манбадир. Унга жуда кўп чет эллик тадқиқочилар ҳам асл манбаларни ўрганиш мақсадида murojaat этишарди. Бу Эса Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик

институтининг алоҳида илмий муассаса сифатида иш олиб боришининг долзарблигини яна бир қарра тасдиқлайди.

Мен Фанлар академиясининг ташкил этилиши, фаолияти, мамлакатимизда шарқшунослик илмий йўналиши ривожланишининг турли босқичларининг гувоҳиман. Бир пайтлар Фанлар академияси раҳбарияти академия таркибидеги Кўлэмалар институтини йўқ қилди (шу институтининг директори эдим). Ушанда кўлэма билан тошбосма китобнинг фарқи бормайдиган, Навоий ва Бобурни ўқимаган, филологияни тушунмайдиган айрим мутасаддилар нега битта академияда иккита институт билан шуғулланади, деб туриб олган. Ваҳоланки, энг содда одам ҳам кутубхонада битта, ўнта китоб эмас, балки ҳамма соҳага оид китоблар сақланишини билади. Кўлэмалар институти ўзбек адабиёти, Шарқшунослик институти аниқ фанларга доир китоблар билан шуғулланишини академия раҳбариятига тушунтиролмадик. Кўлэмалар институти ўша йили ёпилиш арафасида Кўлэмалар фондининг каталоги учун Қувайт мамлакатиде ижтимоий жамоатчилик томонидан ўтказилган халқаро танловда 2 та йўналишда муқофотта сазовор бўлди. Халқаро доирадаги эътироф ҳам институти ёпилишининг олдини ололмади. Кўлэмалар институти туғатилиб, унинг фонди Шарқшунослик институтига ўтказилди. Катта қийинчиликлар эвазига тайёрланган мутахассислар ҳар жойга тарқалиб кетди. Бундан ҳеч қим манфаат кўрмади. Бу воқеаларнинг нега эслаялман? Айтмоқчи

Munosabat

бўлганим, айни кунда мамлакатимизда илм-фан ривожига қаратилаётган эътибор жуда кучайди. Бугун иқтисодиётнинг инновацион ривожланишида академик фаннинг аҳамиятини янада ошириш, Фанлар академиясининг нуфузини юксалтириш ва фаолиятини такомиллаштириш, илмий-тадқиқот ва инновацион фаолиятни бошқариш ва тартибга солишининг ягона тизимини шакллантириш, шунингдек, мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришда илм-фаннинг ўрнини ошириш каби долзарб масалалар кун тартибига қўйилди.

Илмий-тадқиқот муассасалари фаолиятини молиялаштиришга қаратилаётган эътибор ҳам илмий фаолият нуфузини ошириш шубҳасиз. Қолаверса, олим ва фозил инсонларнинг машаққатли меҳнати учун муносиб рағбатдир.

Мазкур қарорда Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети хузуридаги ўзбек тили ва адабиёти илмий-тадқиқот институти негизда ўзбек тили, адабиёти ва фольклори институти ташкил этилиши белгиланганидан гоғ мамнун бўлдим. Аввал бу муассасада ўзбек тили ва адабиёти бўйича илмий-тадқиқот ишлари олиб боришдан бўлса, эндиликда фольклор ҳам қамраб олинади. Институтининг фолькор фондида ўтган асрда илмий ходимлар томонидан сафсар қаламда бахшилардан ёзиб олинган достон матнлари ҳам сақланади. Уларни ўрганишдан уларни мутахассислар йўқ эди. Энди илмий тадқиқот этилган, ўзбек халқининг оғзаки ижод маҳсулини кенг қўламда ёйишга хизмат қиладиган илмий ходимлар жамланади. Демак, институти профили кенгайди.

Азизхон ҚАЮМОВ,
Ўзбекистон Фанлар академияси академиги, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби

«Психологлар маркази»

ҳамжиҳатликда ишлашнинг самарадорлигини кўрсатмоқда

Ёшлар тарбияси — ниҳоятда нозик ва мураккаб масала. Айниқса, вояга етмаганлар тарбияси алоҳида эътиборни талаб қилади. Ўсмирлар ўртасида назоратсизлик, жиноятчилик ва ҳуқуқбузарлик ҳолатлари учраб туриши сир эмас. Бунга сабаблардан бири сифатида мактаб ва коллеж ўқувчиларини жиноят қилишга олиб бораётган омишлар таълим муассасаларининг ўзидан аниқланмаётгани, бунинг олдини олишда педагог ва психологларнинг малакаси етишмаслиги, аксарият ҳолатларда ўсмирлар билан ишлашда эътиборсизликка йўл қўйилмаётганини кўрсатиши мумкин. Бу каби муаммоларни бартараф этиш мақсадида Бағдод тумани халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими қошида ташкил этилган «Психологлар маркази»да муайян натижага эришилмоқда.

Марказга беш нафар малакали, етарли тажрибага эга, ташаббускор психолог жалб қилиниб, уларнинг тўрт нафар умумтаълим, бир нафари ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасасидан танлаб олинди. Марказ фаолиятини мувофиқлаштириш ҳамда бошқариш, тадбирларни ташкиллаштириш, иш режаси ижросини таъминлаш мақсадида марказ аъзоларидан энг малакали мутахассис бош координатор этиб сайланди. «Психологлар маркази»нинг низоми лойиҳаси, тадбирлар режаси ишлаб чиқилди, мутахассислар учун махсус хона ажратилиб, жиҳозланди.

Марказ мутахассислари дарс жараёнига халал бермаган ҳолда жамоатчилик асосида уч босқичда фаолият олиб боради. Биринчи навбатда, умумтаълим ҳамда ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасалари ўқувчилари орасида психодиагностик методикалар, анкета, тестлар ўтказилади. Шу орқали хулқда оғиш кузати-

ган, ҳуқуқбузарликка мойил болалар аниқлаб олинади. Иккинчи босқичда бу тоифа ўқувчилар билан психокоррекция ишлар олиб борилади. Учунчи босқичда машгулот натижалари ва ўқувчилардаги ўзгаришларни аниқлаш бўйича қайта текширув ўтказилади.

Бағдод туманидаги 52 умумтаълим мактаби, 2 ИДУМИ ва 1 ИДУМда 29208 нафар ўқувчи таълим-тарбия олади. Утган бир йил давомида марказ аъзолари 14389 нафар 5—9-синф ўқувчилари билан иш олиб борди. Ўтказилган тахлиллар натижасида 410 нафар ўқувчида тажовузкорлик ҳисси кучлиги аниқланди. Бундай феъл-атворга эга ўқувчиларда етакчилик лаёқати юқорилиги ҳисобга олинди, турли тадбир ва мусобақаларни олиб боришга, синфдаги масъулиятли вазифаларга жалб этилди. Бунинг натижасида оғир феъл-атворли ўқувчилардан 206 нафарини хулқ ижобий томонга ўзгарди. Ўрта махсус,

касб-хунар таълими муассасаларида ҳам ҳуқуқбузарликка мойил ўқувчилар билан мунтазам коррекция ишлар, соғломлаштирувчи машгулотлар олиб борилди. Ўсмирлар мунтазам ота-онаси, синф раҳбарлари ва мактаб амалиётчи-психологи назоратида бўлди. Уларга 62 нафар фахрий педагог бириктирилди. Ўқувчиларнинг қизиқишлари аниқланиб, дарсдан кейин таълим муассасаларидаги тўғариқларда шугулланиши учун шароитлар яратилди.

Марказ аъзолари ўқувчилар билан индивидуал ишлаш янада осонлаштириш мақсадида 1—9-синф ўқувчиларининг психологик портретини тайёрлашди. Ҳар бир ўқувчига алоҳида сўровнома тарқатилди. Унда ўғил-қизнинг индивидуал хусусиятлари, билиш жараёни, ўзлаштириши, қизиқишлари, орзу-истаклари, оилавий аҳволи ҳақидаги маълумотлар жамланган. Уларга қараб, ўсмирларнинг ҳис-туйғуси, темпераменти, характери, қобилияти, истеъдоди, қизиқиши, интилиши, лаёқати, дунёқарashi, маънавияти, одоб-ахлоқи тўғрисида маълумот олиш мумкин.

Марказ аъзолари фаолиятини ўқувчилар билан ишлаш доирасида чекланмаган. Мутахассислар ўқувчилардаги салбий оғишларни бартараф этишда синф раҳбарлари ва фаол ўқувчиларга ҳам керакли маслахатлар ва методик кўмак беради. Асосан, таълим муассасаларида фаолият олиб бораётган ному-тахассис амалиётчи-психологларга ёрдам кўрсатади. Марказ ходимлари, жумладан, умумтаълим мактабларида фаолият юритаётган 33 нафар номутахассис амалиётчи-психолог билан ҳам иш олиб боришади. Ҳар ойда икки маротаба ўтказилаётган умумий йиғилишларда тренинглар ўтказиш, психокоррекция ишлар олиб бориш бўйича методик тавсиялар беришади. Номутахассис амалиётчи-психологларнинг фаолиятидаги айрим бўшлиқларни тўлдириш, уларга амалий ва назарий ёрдам бериш мақсадида тумандаги малакали мутахассислар бириктирилди. Шу орқали мутахассисларга талаб юқори бўлган чекка ҳудудларга ҳам психолог хизмати етиб бормоқда.

Шахс хусусиятларининг шаклланишида оиладаги ижтимоий-руҳий муҳит ва ота-оналарнинг психологик-педагогик маданияти муҳим аҳамият касб этади. Социологик тадқиқотларнинг кўрсатишича, салбий хулқ-атворли, ахлоқсиз ўсмирларнинг кўпчилиги мураккаб ҳолатдаги оилаларда тарбияланган. Бу гуруҳга мансуб оилаларда маданият, дунёқараш, қизиқиш ва ҳис-туйғуларнинг ўзаро номувофиқлиги оқибатида ота-оналар ўртасида доимий зиддият вужудга келади. Бу эса оилавий тарбиянинг бузилишига сабаб бўлади. Ичкиликбозлик, турли можаролар, отанинг аёли ва болаларига шафқатсиз муносабати оила аъзолари ўртасидаги муносабатни чигаллаштирилади. Шундай ҳолатларда ўсган ўсмирлар феъл-

атворида оғишлар кузатилибгина қолмай, улар ўта қизиққан, жиъзаки ва жанжалкашлиги билан ажралиб туради. Оиладаги доимий зиддиятлардан безгач, кўпинча ўз уйдан бош олиб кетиб, турли безори гуруҳларга қўшилиб қолади. Шуларни ҳисобга олган ҳолда марказ аъзолари бевосита ота-оналар билан ҳам мулоқот ўрнатиб, уларга болалар таълим-тарбиясидаги психологик жараёнлар, уларнинг ёш хусусиятлари, ўтиш давридаги руҳий ўзгаришлар ҳақида зарур маълумотлар бериб боради. Маҳаллаларда ҳамкор ташкилотлар билан бола таълим-тарбияси, соғлиғи, хулқ-атворидаги салбий ўзгаришларнинг олдини олишга бағишланган турли учрашувлар, тадбирлар ташкил этилади.

Ҳар бир бола — бир дунё. Ўтказилган биргина тест орқали уни жиноятчи, ҳуқуқбузарлар сафига қўшиш ярамайди. Бизнинг асосий мақсадимиз ўқувчилардаги иллатларни эрта аниқлаб, олдини олишдир. Шу маънода марказ тумандаги умумий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларидаги 62 нафар амалиётчи-психологнинг бир жойга жамлаб, ўзаро мувофиқ ҳолатда иш олиб боришларини таъминлади. Марказ аъзолари таълим муассасаларида бўлганида ўқувчиларнинг уларга ишонч билан сирларини айтиб, маслахат сўрагани кузатилади. Маҳаллаларда ўтказилган учрашувлар, ота-оналар билан суҳбатлар кенг жамоатчилик ўртасида ҳам психологик хизмат ташкил этишга эҳтиёж мавжудлигини кўрсатади.

**Д. КАРИМОВА,
Бағдод тумани
ХТМФМТЭБ мудири**

Педагог сифатида ўсмирларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказиш масаласи мени доим ўйлантиради. Кимдир бирор фанни қизиқиб ўрганса, бошқа бири хунар эгаллашни ёқтиради. Бу вазиятда боланинг қизиқишини чегаралаш керак эмас. Масалан, илмий адабиётларни тўплаш, шахсий кутубхона ташкил қилиш, турли ёрлик, нишон, ҳатто уй-рўзгорда ишлатиладиган фойдали буюмлардан коллекция тўплаш ҳам улар учун қизиқарли машгулот бўлиши мумкин. Мактабимизда ташкил қилинган филателистлар (почта маркалари, қоғоз пул ва шу кабиларни коллекция учун йиғиш, тўплаш) тўғрисида аъзолари худди шундай ишлар билан машғул. Тўғрарқда бир-бирига ўхшамайдиган, қизиқ тарихга эга юзга яқин почта маркаси, табиат ва ҳайвонот оламига оид расмлар тўпланган. Ҳар бир янги коллекция ҳақида машгулотда сўзлаб берилади ва биргаликда муҳокама қиламиз. Альбом ва буклетлар ясашни ҳам йўлга қўйганмиз. Булардан ташқари, юқори синф ўқувчилари қўшни вилоятдаги тенгдошлари билан танишиб, дўстлашиб, ўзаро мактуб алмашишни ўрганиб олишган. Ўқувчилар дарсдан бўш вақтларида почта ва алоқа хизматчилари билан ҳамкорлик қилиб, уларнинг фаолияти билан яқиндан танишадилар.

Ўсмир ёшда бола ҳамма нарсага

Коллекционер ўқувчилар филателистлар тўғрисида аъзо бўлади

бир-бир қизиқиб кўради. Худди шу пайтда у кимгадир ҳавас қилиши, унга ўхшашга интилиши табиий. Шунинг учун тўғарак аъзоларига вилоятимиздаги коллекция йиғишга қизиқувчи кишилар ҳақида гапириб бераман. Улардан бири Жиззах шаҳри «Зилот» маҳалласида яшовчи хунарманд уста Икром Иномовдир. У турли йилларда ишлатилган, шакл-шамойили ҳар хил эллика яқин девор соати, электрон ва чўнтақ соатларидан иборат коллекция эгаси. Бу қизиқиш унда ўқувчилар чоғидаёқ уйғонган бўлиб, кунт билан давом эттириб келади. Бу ноёб соатлар ҳақида ҳовлисига ташриф буюрганларга завқ билан гапириб бериш Икром аканинг севимли машғулотидир.

Фаллаорол туманидаги Муллабулоқ қишлоғида истиқомат қилган

марҳум Абдуқодир Сангиоровнинг уй-музейида эса араб ва лотин алифбосида чоп этилган турли адабиётлар, газета ва журналлар тахламлари ҳозиргача сақланиб келади. Бу ҳам ўзига хос қизиқарли тарих...

Пахтакор туманидаги «Чаманзор» маҳалласида «Азиза» кичик тикув корхонасининг хунарманди, «Жасорат» медали соҳибаси Азиза Абдуллаева яратган буюмлар нафис ва беҳиримлиги билан эътиборни тортади. Унинг кичик корхонасида эллика яқин дарларда, бешик ёпқичлар, келин-куёв либослари, турли нақшлар туширилган кашталар бор. Айниқса, Буюк Ипак йўли, вилоятдаги «Хотира майдони» ва «Бахтиёр она» тасвирлари юксак маҳорат билан матога нақшланганини кўрганлар ҳайратга тушиши аниқ. Шу вақтгача хунарманд қиз 120 нафар ўқувчига бадий нақшчилик, зард-

ўзлик, тўқиш-тикишни ўргатиб, мустақил ҳаётга йўлланма берди.

Бундай инсонлар юртимизнинг барча туман ва қишлоқларида учрайди. Уларни ўрнатиб қилиб кўрсатиш ёшлар тарбияси учун фойдали деб ҳисоблайман. Улар ҳақида ўқувчиларга сўзлаб берамиз, коллекцияларини томоша қилишга олиб борамиз.

Энг қувонарлиси, ўқувчиларимиз китоб йиғишга ҳам қизиқадилар. Бундан беш йил аввал мактабимизда ҳар бир синф ўз кутубхонасини ташкил этиш ташаббуси билан чиққан эди. Бу ташаббус ҳозир яхши самара бермоқда. Ўқувчиларнинг бадий китобларни сотиб олиш, йиғиш ва албатта, ўқишга қизиқиши ошган. Нафақат китоб, балки расм ва фотосуратлар тўплаш ҳам йўлга қўйилган. Ҳар бир синф хонасида камда 120 га яқин бадий адабиёт бор.

Қисқаси, ўсмирларга гўзалликдан завқланишни, юксак дид ва маънавият соҳиб бўлишни ўргатиш учун, энг аввало, уларнинг қизиқишига қараб йўналиш беришимиз керак. Ана шунда у ўз ишини чин дилдан, иштиёқ билан бажаради. Муҳими, ўсмирнинг бўш вақти беҳуда сарфланмайди.

**Нигора БОЗОРБОВЕВА,
Фаллаорол туманидаги 73-мактаб
ўқитувчиси**

Ta'kid

2017-yil 25-fevral, № 16 (8977)

Минтақавий касбий тайёргарлик марказлари

мутахассисларнинг касбий кўникмаларини ривожлантиришга ҳисса қўшади

Сув ресурслари юртимиз учун фақатгина аҳоли, sanoat ва сугорма деҳқончиликни сув билан таъминлайдиган манбагина эмас, иқтисодий ривожланиш ва экологик ҳолатни меъёрида сақлаб турувчи асосий омиллардан бири ҳамдир. Шунинг учун бугун сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш, уларни асраб-авайлаш, деҳқончилик тизимини такомиллаштириш, сув ҳўжалиги инфратузилмасини модернизация қилиш, тежамкор замонавий технологияларни жорий этиш масаласи муҳим ҳаётий аҳамият касб этмоқда.

Юртимизда ирригация ва мелиорация соҳаси учун икки юздан ортик касб-хунар коллежларида гидромелиоратив машина ва жиҳозлардан фойдаланиш ва уларга техник хизмат кўрсатиш механизми, сугориладиган ерлар мелиоратив тизимлари техникни, автоматлаштирилган сув ҳўжалиги объектларини монтаж қилиш, таъмирлаш ва хизмат кўрсатиш техникни, гидротехника иншоотлари ва насос станцияларидан фойдаланиш техникни касбий бўйича кичик мутахассислар тайёрланади.

Кичик мутахассисларни меҳнат бозори талаблари асосида тайёрлаш, соҳанинг энг илгор техника ва технологиялари билан яқиндан таништириш ҳамда улардан фойдаланиш кўникмасини ривожлантиришда "Ўзбекистонда касбий кўникмаларини ривожлантириш" лойиҳаси муносиб ҳисса қўшмоқда.

— Ушбу лойиҳа Ўзбекистон ва Швейцария ҳукуматлари ўртасида имзоланган икки томонлама битимга мувофиқ Ўрта махсус, касб-хунар таълими маркази, Меҳнат вазирилик, Қишлоқ ва сув ҳўжалиги вазирилик, Республика Савдо-саноат палатаси ва "Ўзкоммунхизмат" агентлиги билан ҳамкорликда амалга оширилмоқда, — дейди Ўрта махсус, касб-хунар таълими марказининг инвестицияларни жалб этиш ва халқаро ҳамкорлик бўлими бошлиғи Шерзод Каримов. — Ҳозир лойиҳанинг IV фазаси бўйича иш олиб борилаётди. Аввалги фазаларга Андижон, Наманган, Фарғона ва Тошкент вилоятларидаги сув ҳўжалиги ва ичимлик сув таъминоти бўйича кичик мутахассислар тайёрлаётган 7 та касб-хунар коллежи киритилган бўлиб, мазкур таълим муассасалари қошида минтақавий касбий тайёргарлик марказлари ташкил этилди. 2015 йил 30 июнь кунини имзоланган янги битимга асосан иш бошлаган лойиҳанинг IV фазаси доирасида Самарқанд ва Сирдарё вилоятларидаги 5 та пилот касб-хунар коллежида минтақавий касбий тайёргарлик марказларини ташкил этиш ҳамда мавжуд марказлар фаолиятини ривожлантириш кўзда тутилди.

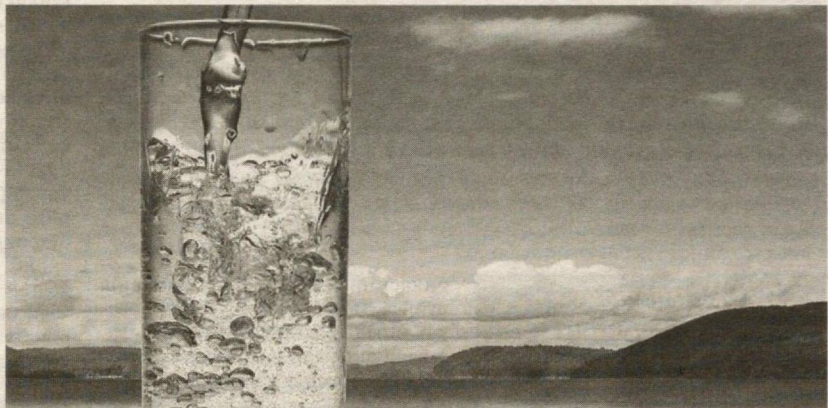
Лойиҳа доирасида мазкур 12 касб-хунар коллежи зарур меҳнат, ахборот-коммуникация технологиялари ва ихтисосликлар бўйича энг замонавий жиҳозлар билан таъминланди. Жумладан, "Сув ҳўжалиги автоматлаш-

тирилган бошқарув тизими" лабораторияси, "PLC" дастурида автоматик бошқариладиган объектларни моделлаштириш қурилмалари, гипохлорит натрий ишлаб чиқариш қурилмаси, экскаватор симулятори тренажери, электрогазпайвандлаш, мелиорация ва гидрометрия жиҳозлари, "Электротехника" мавзуи бўйича ўқув шитлари, "Насос станциялари автоматикаси", "Сув ва газ таъминоти", "Гидравлика ва пневматика", "Сув таъминоти тизимлари насос станцияларининг автоматикаси", "Биолаборатория ичимлик суви билан таъминлаш тизими", "Биолаборатория сув таъминоти арматура деталлари" мавзулари бўйича ўқув стендлари бўлажак мутахассисларнинг касбий кўникмаларини ривожлантиришда асқотмоқда.

Шунингдек, Ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасаларини ахборот-методик таъминлаш хизматида ахборот маркази ташкил этилиб, замонавий компьютер ва меҳнат билан жиҳозланди. Тошкент ирригация ва мелиорация институти хузуридаги кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш марказида ташкил этилган Компьютер лабораторияси ҳам компьютерлар билан таъминланди. "Ўзкоммунхизмат" агентлигининг "Ўзкоммунқувташкilotчи" республика ўқув марказида насос станциялар автоматикаси, сув таъминоти ва сув тозалаш тизимлари, компьютер лабораторияси ва тренинг хонаси ташкил этилиб, меҳнат, компьютерлар, замонавий ўқув стендлари билан жиҳозланди. Лойиҳа доирасида 2016 йили ўрнатилган жиҳозларнинг қиймати 554 минг АҚШ долларини ташкил этди.

Жиҳозлар — қўшимча даромад манбаи

Жиҳозлардан ўқувчиларни ўқитиш билан бирга, касб-хунар коллежлари қошидаги минтақавий касбий тайёргарлик марказлари фаолиятида фойдаланиш ҳам назарда тутилган. Марказлар коллежларнинг тузилмавий бўлини маси бўлиб, уларни ташкил этишдан қўзланган мақсад корхоналар томонидан берилган буюртмалар асосида иқтисодиётнинг реал сектори соҳалари ва тармоқларида талаб қилинадиган мутахассисликлар бўйича кадрларни кейинчалик ишга жойлаштириш кафолати билан тайёрлаш,

қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш, шунингдек, ҳудуддаги касб-хунар коллежлари махсус фан ўқитувчиларининг касбий кўникмаларини ривожлантириш бўйича таълим хизматларини кўрсатишдир.

Ушбу вазифалардан келиб чиққан ҳолда марказлар ўз фаолиятини тўрт йўналишда олиб бориши белгиланган. Булар вақтинча ишсиз фуқароларни касблар бўйича тайёрлаш ва қайта тайёрлаш, корхонадаги мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш, аҳолига пуллик таълим хизматлари кўрсатиш, касб-хунар коллежлари раҳбарлари, ўқитувчилари ва муҳандис-педагогларининг малакасини ошириш курсларини ташкил этишдан иборат. Бунинг учун барча шарт-шароит яратилган. Масалан, Ўрта махсус, касб-хунар таълими маркази ва Қишлоқ ҳўжалиги вазирилик хамкорлигида сугориладиган ерлар мелиоратив ҳолатини яхшилаш ва уларни назорат қилиш, замонавий мелиоратив техникалардан фойдаланиш, насос станциялари, сугориш ва дренаж қудуқларидан фойдаланиш йўналишлари бўйича малака ошириш курслари дастури ишлаб чиқилиб, Халқаро меҳнат ташкилоти талабларига жавоб берадиган ҳудуд шунингдек ўқув қўлланмалар ҳам яратилди.

Ўқув курсларининг йўлга қўйилиши таълим муассасалари ва педагог ходимлар учун моддий манфаатдорлик ҳам келтиради. Шу кунга қадар мазкур марказларда 3024 нафар мутахассис таълим олиб, малака оширди. Бироқ ўрганиш ва таҳлил марказлардаги мавжуд имкониятлардан унумли фойдалана олаётган касб-хунар коллежлари кўп эмаслигини кўрсатмоқда. Яқинда "Ўзбекистонда касбий кўникмаларини ривожлантириш" лойиҳаси IV фазасининг "Пилот касб-хунар коллежлари ва минтақавий касбий тайёргарлик марказларида таълим жараёнини такомиллаштириш" мавзуида бўлиб ўтган семинарда ҳам бу борада танқидий таҳлилий фикрлар билдирилди. Масалан, Марҳамат қишлоқ ва сув ҳўжалиги, Қўйичириқ транспорт ва

хизмат кўрсатиш, Асака sanoat ва хизмат кўрсатиш касб-хунар коллежлари қошидаги марказларда етарлича ўқув курслари ташкил этилмаган.

Қува агросаноат касб-хунар коллежи қошидаги минтақавий касбий тайёргарлик марказида қишлоқ ҳўжалигини электрлаштириш ва автоматлаштириш техник-электриги, автоматика ва назорат-ўлчов асбоблари техник, техник-электрик, электр тармоқлари ва жиҳозларига хизмат кўрсатиш электромонтёри, қишлоқ ҳўжалигини электрлаштириш, сув ресурсларини ҳисобга олиш, бошқариш ва улардан оқилона фойдаланиш, сугориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ва назорат қилиш, насос станциялари, сугориш ва дренаж қудуқларидан фойдаланиш, замонавий мелиоратив техникалардан фойдаланиш ихтисосликлари бўйича ўқув курслари йўлга қўйилган. Мазкур курсларда вақтинча ишсиз фуқаролар касб-хунар ўрганиб, ишга жойлашяпти.

— Ўқув курсларига тингловчиларни жалб қилишда нафақат ҳудудимизда, балки вилоятимизнинг бошқа туманларида ҳам фаолият кўрсатаётган корхона ва ташкилотларнинг мутахассисларга бўлган талаб ва эҳтиёжларини ҳамда уларда ишлаётган кадрларнинг малакасини ошириш ва қайта тайёрлашга қизиқишини ўрганиб чикдик, — дейди Қува агросаноат касб-хунар коллежи директори Қўлдошбой Узоқов. — Курслар Қува тумани бандликка кўмаклашиш ва ижтимоий муҳофаза қилиш маркази, Фарғона насос станциялари энергетика ва алоқа бошқармаси ҳамда Қува тумани электр тармоқлари корхонаси билан келишилган ҳамда вилоят ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармаси тасдиқлаган ўқув режа асосида олиб борилади. Битирувчиларга коллеж сертификати берилаяпти. Масалан, ўтган йили март-июнь ойларида марказда биргина қишлоқ ҳўжалигини электрлаштириш йўналиши бўйича 37 нафар вақтинча ишсиз фуқаро ҳамда ишлаб чиқариш корхоналари мутахассислари касблар бўйича тайёрлаш ва қайта

тайёрлаш курсларида ўқиди.

Марказ фаолиятининг янада жадаллашишига Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 24 февралдаги "2013—2017 йиллар даврида сугориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ва сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш бўйича Давлат дастурининг сўзсиз бажарилишини таъминлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори ижросига эътибор қаратилгани ҳам янги самара берди. Сугориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ва назорат қилиш, насос станциялари, сугориш ва дренаж қудуқларидан фойдаланиш, замонавий мелиоратив техникалардан фойдаланиш, сув ресурсларини ҳисобга олиш, бошқариш ва улардан оқилона фойдаланиш каби ўқув курсларида Фарғона вилояти сув ҳўжалиги ташкилотлари муҳандислари, техник ва операторлари, сув истеъмолчилари уюшмаларининг раҳбарлари ҳамда миробларидан иборат 275 нафар соҳа ходимининг малакасини оширилди. Бунинг натижасида коллеж ҳисобига қўшимча даромад сифатида тўрт миллион сўм маблағ тушди.

Лойиҳа доирасида махсус фан ўқитувчилари ва ишлаб чиқариш таълими усталарининг малакасини оширишга ҳам алоҳида эътибор қаратилмоқда. Жумладан, ўтган йили касб-хунар коллежларининг 1632 нафар ўқитувчиси ва ишлаб чиқариш таълими устаси минтақавий касбий тайёргарлик марказларида малака оширди. Эътиборлиси, Тошкент ирригация ва мелиорация институти хузуридаги кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш марказида илк бор ирригация ва мелиорация йўналишидаги касб-хунар коллежларининг ишлаб чиқариш таълими усталари учун касблар бўйича малака ошириш курслари ташкил этилди. Унда 49 нафар ишлаб чиқариш таълими устаси малака оширди. Олтинчи соатлик курснинг бевосита ишлаб чиқариш корхоналарида ташкил этилгани машғулотлар самарасини оширишга хизмат қилгани шубҳасиз.

Аброр УМАРҚУЛОВ,
"Ma'rifat" мухбири

Мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг қамровли ислохотлар, ижтимоий-сиёсий, иқтисодий, маънавий-маърифий соҳаларда юз бераётган ижобий ўзгаришлар Ўзбекистоннинг ўз тараққиёт йўлини тўғри белгилаганидан далolat беради. Мамлакатимизнинг Биринчи Президенти Ислам Каримов бошлаб берган оқилона, вазмин сиёсатни давлатимизнинг янги раҳбари Шавкат Мирзиёев давом эттираётганини бутун халқимиз қўллаб-қувватламоқда. 2017 йилнинг мамлакатимизда “Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили” деб эълон қилиниши эса инсон ва жамият, давлат органларининг фуқаролар билан муносабатларини тубдан қайта кўриб чиқиш, мазкур масалага ёндашувнинг янги механизмлари ва самарали усуллари жорий этиш нуқтаси назардан мутлақо янгилик бўлди.

Инсон манфаати — олий қадрият

2017 йил 7 февраль куни мамлакатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев томонидан эълон қилинган “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги фармон юртимизни янада тараққий эттиришни таъминловчи муҳим ҳаракат дастури сифатида кенг жамоатчилик томонидан қизгин кутиб олинди. Фармоннинг узвий давоми сифатида 2017—2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини “Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили”да амалга оширишга оид Давлат дастури тасдиқланди. 320 банддан иборат ушбу Давлат дастурида белгиланган тадбирларни амалга ошириш учун 2017 йилда жами ҳаражатлар ҳажми 37687,8 миллион сўмни ёки 8349,3 миллион АҚШ доллари ташкил этади. Ана шу катта маблағнинг ўзлаштирилиши Ўзбекистон аҳолисининг моддий таъминотини, турмуш фаровонлигини янада яхшилашга имкон беради. Бу давлат ва халқ манфаатларини уйғунлаштириш йўлидаги далил қадам ҳисобланади. Зеро, Ҳаракатлар стратегиясида давлат ва жамият қурилиши тизимини янада такомиллаштириш, қонун устуворлигини таъминлаш ва суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилиш, иқтисодийнинг ривожлантириш ва либераллаштириш, ижтимоий соҳани ривожлантириш, хавфсизлик, диний бағрикенглик ва миллатлараро тотувликни таъминлаш ҳамда чуқур ўйланган, ўзаро манфаатли ва амалий ташқи сиёсат соҳасидаги устувор йўналишлар ўз ифодасини топган. Таъбир жоиз бўлса, мазкур ҳужжат республикамизни бундан буён янада ривожлантиришни таъминловчи, ҳаракатларимизга янги руҳ берувчи, юрдошларимизда эртанги кунга ишончини янада мустаҳкамловчи омил ҳисобланади. Яна ҳам аниқроқ таъкидлайдиган бўлсак, Ҳаракатлар стратегияси Ўзбекистонда амалга оширилиши кўзда тутилаётган ўзгаришлардан умид қилаётган натижа — жамиятда адалат тамойилининг устуворлигига эришишни таъминлайди. Агар унда белгиланган вазифаларни ундайлик олсак, “Адалат — қонун устуворлигида” деб номланган тамойилнинг тантанасига эришамиз. Бошқача айтганда, “Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили” бўйича белгиланган вазифалар ҳамда Ўзбекистон Респуб-

ликсини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси фақат битта мақсад — инсон манфаатлари энг олий қадрият эканлигини таъминлашга қаратилган.

Мулоқот икки улкан кучни бирлаштиради

Нутқимизда кўп ишлатиладиган “мулоқот” сўзи нимани англатади? “Мулоқот” — жамият аъзоларининг ўзаро биргаликдаги фаолиятлари эҳтиёжларидан келиб чиқадиган, бир-бирлари билан муносабатга киришиш жараёнидир. “Манфаат” сўзининг маъноси унга анча уйғундир. Манфаатлар ўз табиғати кўра шахс, гуруҳ, жамият истак-хоҳишларини умумлаштирсан-да, қайси эҳтиёжларни қондириш билан боғлиқлигини ҳисобга олишига қараб, моддий ва маънавий турларга ажратилади. Инсонни ҳаракатга келтирувчи, уни тинимсиз ижодга, яратилганга ундайдиган омил ҳам аслида манфаат. Мамлакат ва жамиятнинг бирлаштирувчи куч манфаат ҳисобланар экан, 2017 йилнинг бундай номланиши бутун халқимиз хоҳиш-иродасига мос тушди.

Ўзбекистонда инсон манфаатларини улуглаш мустақиллик йилларида энг олий қадрият даражасига кўтарилди. Шу мақсадга йўналтирилган ишларни бирма-бир санаб чиқсак, тадрижийлик ва узиғайлик борлигини илғаймиз.

Жумладан, яқиндагина мамлакатимиз раҳбарининг “Тадбиркорлик субъектларига давлат хизматларини кўрсатиш механизмларини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори (2017 йил, 1 февраль), “Иш ҳақи, пенсия, нафақа ва стипендияларни тўлаш механизмни такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги фармони (2017 йил, 3 февраль) аввалдан изчил давом этиб келаётган ички сиёсатнинг яна бир кўриниши бўлди. Ҳар иккала ҳужжат давлатнинг халқ билан мулоқоти, унинг манфаатларини ҳимоя қилишдаги раҳнамолик роли ва аҳамиятини яна бир қарра намойиш этиди.

Юқорида таъкидлаганимиздек, шахс, ижтимоий гуруҳ ва жамият манфаатлари бир-бирдан қисман

фарқ қилса-да, уларнинг муштарак жиҳатлари ҳам йўқ эмас. Мамлакат ва жамиятнинг тараққиёти, гуллаб-яшнаши кўп томонлама ана шу уйғунликка боғлиқдир. Аммо кўпинча бундай уйғунликка эришиш жуда қийин туюлади. Масалан, “мустабид тузум” тарихига мурожаат қилсак, ана шу масаладаги номуътаосибликни кўриш мумкин. Сиёсий раҳбарият томонидан ўз олдига қўйилган мақсадни рўйбга чиқариш режаси халқ манфаатларига зид келиши, одатда сиёсий бўҳронлар ва норозиликларни келтириб чиқарган. Манфаатлар зид келган жамиятда сиёсий ҳокимият халқ билан мулоқотдан иложи борича узоқлашади, ҳаттоки бунинг учун махсус режа ҳам тузиб, амалга

ошириши мумкин. Тарихда бунга мисоллар кўп. Айрим Ғарб олимлари “манфаатдорлик” сўзини келишув маъносидан тушунадилар, яъни икки томон ўз ғаразли мақсадлари йўлида манфаат излаши ва келишув аҳдини тузишлари назарда тутилади. Биз эса бу тушунчани бошқача талқин қиламиз.

Манфаатдорлик давлат ва фуқароларнинг ўзаро манфаатлари рўйи, жамият ва фуқаролар мақсадларининг бир-бирига мос келиши, инсонпарварлик ва ахлоқ тамойилларининг устуворлигида ўз аксини топади.

Агар Ўзбекистоннинг бугунги ҳолатига назар ташласак, мулақот бошқача вазиятни кўришимиз мумкин. Давлат ва халқ манфаатлари бизда уйғунлашган бўлиб, давлат ва ҳукумат халқ билан бирга бўлиш, унинг манфаатлари рўйини кўришнинг турли истиқболли лойиҳаларини тузиш зарур, деб ҳисоблайди. Жаҳон тарихида шундай мантқиқ мавжудки, у ёки бу мамлакатнинг адалатлилик даражаси шу давлат раҳбарияти, подшоҳи, императорларнинг халқ билан учрашиш, унинг хоҳиш-истакларини ўрганиш даражасига боғлиқ бўлган. Буюк бобомиз Амир Темур, ҳам шоиру ҳам вазир Ҳазрат Алишер Навоий, мустабид тузум босимларига чидам билан бардош бериб, халқ манфаатлари учун қатъий кураш олиб борган Шароф Рашидов, Биринчи Президентимиз Ислам Каримов фаолияти шундан дарак берадики, улар халқ дарди билан яшадилар, одамлар даврасига интидилар, уларнинг кўнглига қўл солдилар, талаб ва истакларини ўрганиди. Эл билан тиллашиш ва диллашиш бу инсонларнинг номини муқаррам ва азиз қилди.

Янги босқичдаги аънава

Элпарварлик ва халқпарварлик Ўзбекистонда ворисийлик тамойилига эгаллиги юқоридаги мисолларимиздан ҳам кўриниб турибди. Мамлакатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев ана шу азалий аънанани сифат жиҳатдан янги босқичга кўтармоқда. Ўтган қисқа муддат ичиде у кишининг олдий одамлар даврасига талпиниши, улар билан дилдан суҳбатлашиши, муаммоларини ўрганиши давлат ва халқ манфаатлари уйғунлигининг амалдаги яна бир қарра ифодаси бўлмоқда, десак муболаға қилмаган бўламиз.

Халқ билан мулоқот ва инсон

Давлат ва халқ

бир-бирига таянувчи кучдир

“Халқ қабулхонаси”га марҳамат!

Халқ билан мулоқот ҳақ сўзни талаб этади. Фуқароларни ёлгон сўз, олди-қочди ваъдалар билан алдаб бўлмайди. Уларга фақат рост сўз, тўғри ваъда ва бунга вафо керак. Буюк бобомиз Алишер Навоийнинг ёлгонни ҳақиқатга ўхшатиб айтувчи сўз «устасини» қумушни олтин деб алдовчи заргарга ўхшатгани бежиз эмас.

Айрим мансабдор шахсларнинг берган ваъдасини унуттиши, фақат ўзига манфаати тегадиган одамга ён бериши кўпчиликда норозилик уйғотиши ҳаётий ҳақиқатдир. Бу ҳолат олдий халқ вакиллари эътирозига сабаб бўлиб, жамиятда носоғлом муҳитни юзага келтиради.

Мамлакатимиз раҳбари ташаббуси билан вазирлик, қўмита, корхона ва ташкилотларда “Халқ қабулхоналари”нинг ташкил этилиши, шубҳасиз, бу муаммога чек қўяди. Бундай қабулхоналар фуқароларнинг мақсад ва манфаатларини рўйбга чиқарадиган куч сифатида баҳоланмоқда, мавжуд муаммолардан хабардорлик муҳити шаклланапти. Натижада давлат бошқаруви идоралари раҳбарларига нисбатан талабларни ўн, юз чандон оширадиган механизм пайдо бўлмоқда.

“Халқ қабулхоналари” катта ёки кичик доирадаги раҳбардан мавжуд вазиятни тўғри баҳолаш, муаммолардан хабардор бўлиш,

2017-йил — Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили

мулоқот маданиятига амал қилиш, давлатнинг ички ва ташқи сиёсатини чуқур тушуниш, уни онгли равишда англаш, фуқаролар манфаатини ҳимоя қилишга ўзини масъул деб билиш, ўз соҳаси бўйича замонавий билим ва кўникмаларга эга бўлишни талаб этмоқда. У ўзи ҳақида ўйлаб кўрсин:

мулоқотдаги маъмурий усул кишиларни ҳокимиятдан бездиради, улар раҳбарнинг олдида киришдан ҳайиқшади. Бу эса охир-оқибатда фуқароларда ижтимоий норозиликни келтириб чиқаради. Маъмурий усул раҳбарларда қўполлик, кўрелик, масаланинг моҳиятини чуқур англаб етмасдан қарор чиқариш каби салбий сифатларни юзага келтиради.

Кишилар билан мулоқотда халқона йўлнинг танланиши улар манфаатига устувор аҳамият берилиши билан ажралиб туради. Ҳукмдорнинг энг тўғри йўли жамиятни фақат маъмурий усуллар билан эмас, аксинча, ахлоқий фазилатлар билан бошқаришидир. Ҳўш, жамиятни бошқариш ва халқ билан мулоқотда ахлоқий фазилатларга таяниш натижасида нимага эришиш мумкин? Энг аввало, шу жамиятда адалат тантана қилади, ҳар қандай раҳбар адалатни ўзига байроқ қилиб олади, ўзининг ҳар бир хатти-ҳаракатида инсон манфаатини устувор деб билади. Бинобарин, адалат барча замонларда яхши ниятли кишиларнинг зийнати ҳисобланган.

Одамлар билан суҳбатлашиш, муаммоларини сўраш, ечимини излаш шунчаки бир жараён эмас. Раҳбарнинг ҳеч қандай тайёргарликсиз, мақсадни аниқ қўймай туриб бундай учрашувга отланиши ижобий натижа беради, деб ўйланган. Учта муҳим жиҳатга эътибор бериш мақсадга мувофиқдир. Биринчидан, халқ билан мулоқотга киришувчи ҳар қандай раҳбар вазиятни тўғри англаши, ўзи раҳбарлик қилаётган соҳа ёки ҳудуднинг ютуқ ва муаммоларини билиши, одамлар кайфиятидан тўлиқ хабардор бўлиши керак. Иккинчидан, у тўғри, ҳолис ва адалатли хулоса чиқариш кўникмасига эга бўлиши лозим. Хулоса чиқаришда муаммонинг объектив ва субъектив жиҳатларини эътиборга олиш, унинг ички ва ташқи омилларини таҳлил этишга раҳбар тайёрми, шуниси муҳим. Мулоқот туфайли тўғри хулоса чиқариш раҳбарнинг руҳий-маънавий оламига ҳам боғлиқ. Агар у фақат руҳий-ҳиссий омилларга суянса, унинг ягона тўғри хулоса чиқариш даражаси жуда паст бўлади. Тўғри хулосани вазмин, оқил, мулоҳазакор, масалага ҳар томонлама чуқур ёндашган раҳбаргина

чиқара олади. Олдий тил билан айтганда, суҳбатлашув асосида раҳбар ақл ва ҳиссиётнинг уйғунлигига эътибор бермас экан, унда қабул қилинаётган хулоса, қарор кишилар манфаатига зид бўлиб қолиши мумкин.

Учинчидан, юзага келган хулоса асосида истиқбол режаси ва дастур қабул қилиш ҳар қандай масалани адалатли ҳал этишда ўзига хос аҳамият касб этади. Натижада аниқланган муаммоларни ҳал этиш бўйича шундай механизм яратилдики, маҳаллий ҳокимият, ташкилот ёки корхонада ҳаёт бир маромга тушади, норозилик ёки эътирозларга ўрин қолмайди.

“Ягона дарча” маркази

“Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили” доирасида фуқаролар фаоллигини ошириш масаласига алоҳида эътибор берилмоқда. Давлат халқни қўллаб-қувватлашга имконияти, одамлардан бунга муносиб жавоб ҳам бўлиши керак. Аммо мамлакатимиз Президентининг “Тадбиркорлик субъектларига давлат хизматларини кўрсатиш механизмларини такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарориде халқ билан ўтказилаётган очиқ мулоқотлар, тадбиркорлик субъектлари билан учрашувлар, лицензия ва рухсатнома бериш, муҳандислик-коммуникация тармоқларига уланшиш жараёндарида давлат хизматларини “Ягона дарча” тамойили асосида намунали кўрсатишга тўққонлик қилаётган қатор муаммолар сақланиб келаётганлиги кўрсатилган. Қарорда “Ягона дарча” марказлари томонидан тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш учун 16 турдаги рухсатномани бошқа идораларга бормасдан расмийлаштириш амалиёти сансалорликнинг олдини олишга қўмаклашиши қайд этилган. Шунингдек, қарорда талаб энг юқори бўлган қўшимча 86 турдаги лицензия ва рухсатномани “Ягона дарча” марказлари орқали расмийлаштириш механизмини босқичма-босқич жорий этиш назарда тутилган. Бундай имконият ва имтиёзлар, шубҳасиз, фуқароларнинг туб манфаатларини ҳимоя қилиши билан аҳамиятлидир. Қолаверса, “Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили”да ватандошларимизнинг ижтимоий фаоллиги, сиёсий маданияти, ҳуқуқий саводхонлиги ошади, жонли учрашувда давлат ва раҳбариятга бўлган ишонч мустаҳкамланади.

Ҳа, ҳақиқатан ҳам 2017 йил мамлакатимиз тарихида ўзгача аҳамият касб этадиган йил бўлиб қолади. Давлат ва халқ бир-бирдан айрича эмаслиги ва талқин этилмаслиги ҳаётимизнинг мазмун-моҳиятига айланади. Буюк соҳибқирон Амир Темурнинг “Куч — адалатда” деган шiori ўз тасдиқини топадиган йил тарих зарварларига олтин ҳарфлар билан битилади.

Абдухалил МАВРУЛОВ,
тарих фанлари доктори,
профессор

Коррупция – тараққиёт кушандаси

Коррупция — шахснинг ўз мансаб ёки хизмат мавқеидан шахсий манфаатларини ёхуд ўзга шахсларнинг манфаатларини кўзлаб моддий ёки номоддий наф олиш мақсадига қонунга хилоф равишда фойдаланиши, худди шунингдек, бундай нафни қонунга хилоф равишда тақдим этишдир.

Жорий йил 4 январда кучга кирган Ўзбекистон Республикасининг "Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида"ги қонунда коррупцияга шундай таъриф берилган. Мазкур қонун билан яқиндан танишиш, унинг ҳар бир моддасини чуқур ўрганиб, ҳаётга татбиқ этиш, порахўрлик балосининг нақадар муҳим иллат эканини тушуниш, мустақил идрок этиш, энг муҳими, унга қарши курашиш ҳар биримизнинг фуқаролик бурчимиздир.

Қонунга амал қилиш, адолатпарварлик, масъулиятни ҳис қилиш, ўз вазифасига виждонан ёндашиш ҳар бир давлат хизматчисининг одоб-ахлоқини белгилайди. Шу боис, идора ходими ҳалол ва ҳақиқатпарвар, халқ учун қайғурадиган киши бўлиши, ўз манфаатини халқ манфаатидан устун қўймаслиги керак. Бу Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил 2 мартдаги "Давлат бошқаруви органлари ва маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари ходимларининг одоб-ахлоқ намунавий қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида"ги қароридан ҳам белгиланган.

Одоб-ахлоқ қоидаларида барча давлат хизматчилари ўз лавозим бурчини бажариш чоғида моддий бойлик олиши ёхуд жисмоний ёки юридик шахсдан манфаат кутиши ҳақдаги тақиқланади. Шунингдек, коррупция ва порахўрликка қарши курашиб, унинг профилактикасига бевосита кўмаклашиши белгилаб қўйилди.

Коррупцияга қарши курашиш, порахўрликнинг олди-

ни олиш, тарғибот-ташвиқот тадбирларини ўтказишда адлия органларининг роли катта. "Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида"ги қонунда Адлия вазирлигига коррупци-

янинг олдини олиш ва унга қарши курашиш бўйича қатор ваколатлар берилди. Жумладан, қонуннинг 12-моддасида Адлия вазирлиги ўз ваколатлари доирасида коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги давлат ва бошқа дасгунларни ишлаб чиқиши, қонун ижодкорлиги фаолиятида иштирок этиши, жамиятда ҳуқуқий онг ва маданиятни юксалтиришни тарғиб қилиши алоҳида белгилаб қўйилди.

Адлия соҳаси учун белгиланган вазифаларни амалга ошириш, халқ билан мулоқот қилиш, фуқароларнинг коррупция бўйича ҳуқуқий онг ва тушунчаларини бойикейтиш мақсадига Тошкент шаҳар адлия бошқармаси турли тарғибот-ташвиқот тадбирларига бош-қош бўляпти. Хусусан, бошқарма тизимидаги давлат нотариал идоралари ва ФХДЭ органлари томонидан 50дан зиёд тарғибот тадбири ўтказилди. Учрашув ва давра суҳбатларида коррупция – тараққиёт кушандаси экани, порахўрликка алоқадор одам қонунни бузишдан ташқари, ўзлигини, эътиқод ва маънавиятини йўқотиши, унга нон-туз бериб катта қилган, илму ҳунар, мансаб берган эл-юртнинг юзига оёқ қўйиши би-

лан тенг экани алоҳида таъкидланди.

Яккасарой туманидаги "Тўқимачи" ҳамда Миробод туманидаги "Ойбек" маҳаллаларида ташкил этилган учрашувда иштирокчиларга қонун мазмун-моҳияти ҳақида кенг тушунча берилди. Фуқароларни қизиқтирган саволларга эса юридик соҳа мутахассислари аτροφлича жавоб қайтарди.

Тошкент банк коллежида ўтказилган ҳуқуқий тарғибот тадбири ҳам ўқувчиларда катта таассурот қолдирди. Тадбирда сўзга чиққанлар тўғрлик, мардлик ва ҳалолликка ўргатишни болаликдан бошлаш лозимлигини қайд этди. Адолатсизлик, қонунга ҳурматсизлик, касбу ҳунарча, ишончга хиёнат қилиб бўлмаслигини ўқиб-ўққан, порахўрлик ва коррупцияга, суиистеъмолчиликка қарши ўзида иммунитет ҳосил қилган ёшлар келажақда журъатли, виждонли инсон бўлиб етишиши таъкидланди. Айрим педагогларнинг ўқувчилардан манфаат кутиши ёки бўлмаса, баъзи ёшларнинг яхши ва аъло баҳо олиш йўлидаги ноқонуний хатти-ҳаракатлари каттиқ қораланди.

Аҳолига қариндош-уруғчилик, таниш-билишчиликни ўйлаб маҳаллийчиликка йўл қўйиш давлат ва жамият манфаатларига зиён етказишни тушунтиришимиз керак. Амалга ошираётган ишларимиз қонунларга, инсон кадр-қимматига раҳна солмаслиги тарафдоримиз. "Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида"ги қонун демократик жамият қуришдаги ислохотларни ривожлантириб, кишиларни ҳалол ишлаш ва яшашга чорлаши, шубҳасиз.

Ҳаётжон ҚИЛИЧЕВ,
Тошкент шаҳар адлия
бошқармаси бўлим
бошлиғи

Умумтаълим мактабларининг юқори синфларига мўлжалланган «Ҳуқуқ билимдонлари» кўрик-танловни ўқувчи-ёшлар ҳуқуқий саводчилиги ва маданиятини юксалтириш, ҳуқуқни муҳофазга қилувчи органлар фаолияти билан таништириш, ёшлар орасида ҳуқуқбузарликнинг олдини олиш ва муносиб касб танлашига кўмаклашишда муҳим омил бўлмоқда.

Мезон мақсадга мос бўлсин

Танловни юқори савияда ўтказиш учун низом ишлаб чиқилган, ҳакамлар ҳайъати тузилади. Бунда кўплаб тажрибалир юзага чиқади, баҳс-мунозарада ўқувчи билим даражаси кенгайди. Ўтган йили танловнинг туман ва вилоят босқичларида мактабимиз ўқувчилари иштирок этгани боис, жараённи бевосита кузатиш имконияти туғилди. Мактаб босқичига қараганда туман, туман босқичига нисбатан вилоятда кўриктанлов юқори савияда ташкил этилди. Иштирокчиларнинг танловга тайёргарлик масъулияти ошиб боргани сезилган бўлса-да, бизга ҳали такомиллаштириш зарур бўлган жиҳатлар борлиги ҳам аён бўлди.

Танлов низомига кўра, жамоалар уч шарт асосида беллашиб, дастлабки «Тест синовлари» шартида ўқувчи билими жами 50 баллик тизим билан баҳоланади. Бу ўқувчилар ҳуқуқий билимини аниқлашнинг энг самарали воситаси бўлиб хизмат қилмоқда.

«Ҳуқуқий билимдонлик» деб номланган иккинчи шартда эса такомиллаштирилиши зарур бўлган жиҳатлар йўқ эмас. Бу шарт уч саволдан иборат бўлиб, ҳар бир савол 10 баллгача баҳоланади. Жавоблар учун аниқ баҳолаш мезони йўқ, саволлар бир хил савияда тузилмаган. Бу ҳакамларга кийинчилик туғдириб, иштирокчиларда эътироз уйғотади. Мазкур шарт юзасидан баъзи бир тақлифларимиз бор.

Аввало, иштирокчилар сони хусусида. Иккинчи ва учинчи шарт жамоа аъзолари сонини 6 нафарга етказиш зарурлигини кўрсатмоқда. Чунки иштирокчи 6 нафар бўлса, иккинчи шартда уч савол ўрнига, ҳар бир иштирокчига бештадан тезкор савол бериш орқали ҳар бир жамоага ўттиздан савол бериш мумкин бўлади. Бу эса жавобларни янада аниқ ва холисона баҳолаш имконини яратяди.

Учинчи «Саҳна кўриниши» шартида ҳам иштирокчилар сони камлиги, аниқ баҳолаш мезонининг йўқлиги сезилиб қолди. Шу сабабли, учинчи шартда ҳар бири 4 балл билан баҳоланадиган беш мезондан иборат баҳолаш тизимини жорий этиш зарур. Сценарийнинг мазмун-моҳияти талаб даражасида эканлиги, ҳуқуқий манбалардан фойдаланиш, декорация ва либос тўғрисида танланганлиги, ижро маҳорати, режиссурага риоя этиш каби баҳолаш мезони этиб белгиланса, ҳакамлар ҳайъатининг иши энгиллашади ва холислик таъминланади.

Танлов ташкилотчилари ушбу мулоҳазаларимизни эътиборга олиб, келгусида ўтказиладиган танлов бундай камчиликлардан холи бўлса айни муддао бўлар эди.

К.ОБИЛОВ,
Олтинсой тумани ХТМФМТТЭБ давлат таълим
стандартлари мониторинги кичик гуруҳи раҳбари,
Нормамат ЭШОНҚУЛОВ,
тумандаги 63-мактабнинг тарих фани ўқитувчиси

"Ўрган — ўргат" иш усули

барчага бирдек фойдали бўлди

Жиззах уй-жой ва коммунал хўжалиги касб-ҳунар коллежида "Ўқув-методик мажмуаларни яратиш ва улардан фойдаланиш" мавзусида тадбир ўтказилди. Унда вилоятдаги 80 та касб-ҳунар коллежи ва академик лицей ўқитувчилари, мактабларнинг амалиётчи-психологлари, маҳалла фаоллари, олий ўқув юртлиари профессор-ўқитувчилари иштирок этди.

Коллеж директори Бахтиёр Ибодов йигилганларга ўқув даргоҳида ўғил-қизларга яратилган шaroитлар ҳақида ахборот бераётган экан, жамоанинг келажақдаги режалари, "Очиқ эшиклар куни" ва бошқа тадбирлар моҳиятига батафсил тўхталди. Шундан сўнг иштирокчилар қўли гул ўқувчилар — кичик мутахассислар томонидан яратилган ажойиб кўрғазма билан яқиндан танишди.

Тажрибали фан ўқитувчи-

лари томонидан ўтказилган ҳуқуқшунослик, тарих, жисмоний тарбия, рус тили, инглиз тилидан очик дарслар, табиий газ етказиб бериш далолатномасини тайёрлаш, металл қувурларни пайвандлаш, тадбиркорлар учун зарур бўлган ҳужжатлар мавзусидаги амалий машғулотлар меҳмонларда катта қизиқиш уйғотди.

— Касб-ҳунар коллежида ўқувчиларнинг умумтаълим фанларини ўрганиши ва

касб-ҳунар кўникмаларини ривожлантириш учун яратилган шароит бизга манзур бўлди, — дейди Жиззах шаҳридаги 18-умумтаълим мактабининг амалиётчи психолоғи Наима Нишоновна. — Келгусида "Очиқ эшиклар куни"да 9-синф ўқувчиларини коллеж ҳаёти билан яқиндан таништирамиз. Чунки бу ерда кундалик ҳаётимиз учун асқотадиган замонавий касб-ҳунар сирлари ўргатилади. Умумқурилиш ишлари, дурادرорлик ва пол ётқизиш, сув, газ ва канализация тизими, пайвандлаш, ободонлаштириш, бино ва иншоотлар архитектураси, коммунал хўжалик объектлари техниги каби йўналишлар бугунги кунда ҳаётимиз учун зарур бўлган касблар ҳисобланади. Бундай касбни ўзлаштирган ўқувчи келгуси-

Ilg'or tajriba maydonchalarida

да доимий иш жойига эга бўлиши муқаррардир.

— Фарзандларимизнинг қизиқишларидан ҳамиша бохабар бўлишимиз керак, — дейди Қалия маҳалла фуқаролар йиғини раиси Абдурасул Абдурахмонов. — "Ўқувчилар ўқишдан бўш пайти нималар билан машғул?", "Ёшлар дарс ва машғулотларни қандай ўзлаштираяпти?", "Тўғаракларда фаол иштирок этишаяптими?" Бугунги анжуманда шу каби саволлар аτροφидида ҳам бафуржа фикр алмашдик. Йўналишлар кесимида олий ўқув юртлиарининг кафедра ва факультетлари билан йўлга қўйилган ҳамкорлик ҳақида батафсил маълумотга эга бўлдик.

Айни пайтда оила — маҳалла — таълим муассасаси ҳамкорлигида иш юритиш давр талабига айланмоқда. Буни ота-оналар ҳам теран

ҳис этишмоқда. Фарзандлари тақдирига бефарқ қарамаётган ота-оналар коллежга тез-тез ташриф буюриб, уларнинг билим олиши, тўғаракларда қатнашиши, дарсдан бўш вақтларини мазмунли ўтказиш билан яқиндан танишмоқдалар. Наргиза Тожибоева ана шундай меҳрибон оналардан бири. Унинг қизи Мафтуна Ҳамроқулова кенг ассортимендаги кийимлар дизайни йўналишида 3-босқич ўқувчиси. Ташриф давомида у фарзанди келгусида "Жиззах грант текстил" масъулияти чекланган жамиятида тўрт томонлама шартнома асосида амалиёт ўташидан хабардор бўлди. Муҳими, Н.Тожибоева қизининг ўзи танланган касбида мустақил ишлаш даражасига эришганидан ниҳоятда хурсанд...

Абдусаттор СОДИҚОВ

2017-yil 25-fevral, № 16 (8977)

"Кимки, бу иқбол анга бўлмай насиб..."

Навоий илм ва қалам аҳли ҳақида

"Хайрат ул-аброр". Ҳазрат Навоийнинг ушбу асарида ислом маърифатида доир умумий қоидалар, инсон ботини билан боғлиқ мураккаб ҳолатлар, умуман, шахс концепцияси талқин этилади. Олимлар, қалам аҳли, одамларга фойда келтирувчилар, фалак зулмига бўйин эгган ва ундан изтироб чекаётган одам, жаҳлатдан тавбага келган одам, худнамо (эгоист) одам, умр ва йиғилмак фасли, охират озғини излаётган одам сингари мавзуларда инсон сурати ва сийрати ёритилади. Характернинг қирралари бадий тасвирланади. Ушбу мақолада эса биз "Мақолатлар ва ҳикоятлар" бўлимида бадий талқин этилган икки масала — илм ва қалам аҳли хусусида мухтасар тўхталмиз.

Millat timsoli

сохибқирониға айланган инсон олдида икки йўл кўндаланг бўлади: дунё ва роҳат-фароғат йўли, охират ва меҳнат-машаққат йўли. Ким биричини йўлни танласа, илми жаҳлатга восита қилса:

**Олим агар жоҳ учун ўлса залил,
Илми анинг жаҳлига бўлмай далил...**

Яъни, дунё ва ўткинчи фароғат йўлини танлаган олимни илми чоғга — жаҳаннам азобига дучор қилади. Кимки илм ва амални бутласа, дунё ишваларига бепарво бўлиб, қалбини Оллоҳ йўлига боғласа, дунё ва охиратда шараф топади:

**Кимки, бу иқбол анга бўлмай насиб,
Солмаса дуний сари кўз, не ажиб...**

Илова-ҳикоятдаги ("бир куни" хронотопида) имом Фахр Розий билан Султон Муҳаммад Хоразмшоҳ ўртасида кечган диалог ҳам худди шу маърифий концепцияни далиллашга хизмат қилади. Ҳикоят марказини ҳақиқий илм ўз сохибини дунё ва охиратда азиз қилади, деган маърифий хулоса ташкил этади.

Қалам ва қалам аҳли ҳақидаги навбатдаги боб фақат ижодкор қўлидаги қалам ҳақида эмас, универсал маънодаги қалам ва битик ҳақида. Навоий қаламга умумий таъриф берар экан, ўз тасвири вертикалга томон ҳаракатланувчи ружуъ усули воситасида ривожлантириб боради: у мислсиз санъат билан яратилган, оқ саҳифага мушк сочувчи, учқур отдан-да илдам, шу билан бирга, анбар хидини таратувчи афсунгар илон, илон эмас хазина қўриқловчи аждар, аждар эмас, жами афсунгарлар сеҳрини йўққа чиқарган Мусо алайҳи-иссаломнинг ҳассаси. Воқеан, шундай эмас экан:

**Йўқса, недин ютти жаҳон сеҳрини,
Балки маъонию баён сеҳрини...**

Шоир давом этади: уни асо ҳам демагин, балки жами яратилмиш тақдирини нақш ўювчи тиги билан ёзган тақдир қалами дегин. Унинг макони аршда. Арш остида курси, курсида лавҳ (тақдирлар ёзиладиган ёзув тахтаси) ва бундан лавҳа нимаики ёзиладиган бўлса, унинг ёзувчиси қалам. Шу тариқа қалам тасвири ердан аршга томон юксалиб боради. Ўзининг энг юксак чўққисини эгаллайди. Сўнгра босқичма-босқич пастга (горизонтал олам томон) эна бошлайди.

Қаламнинг бу қадар шарафланиши нимадан? Сабаб шуки, қалам яхши-ёмонни ажратиб, ҳамма нарсани тақдир битигига муҳрлайди. Ҳеч бир яратилмиш унинг тигидан омон қолмайди. У ўзини оқ билганнинг юзини қора, диёнат дейилмиш ишни хиёнат, бир шингил узумни ришват, жаннат дейилган боғнинг эса ёниб қул бўлишини ёзиб қўйиши ҳеч гап эмас. Хоҳласа бу қалам халифа қизининг бир қора ҳинду билан никоҳига имзо чекади. Зотан, банда эзгу билган ишда ёмонлик, ёмонликда эса яхшилик бўлиши мумкинки, буни қалам Эгасидан бошқа ким ҳам билар эди. Шунинг учун ҳам қаламнинг юки ўта оғир. Уни қўлга олган ҳар қандай одам ҳам бу юкни кўтара олмайди. Балки унинг ранги билан ўз юзини қора қилиши ҳеч гап эмас.

Мана шу таъкиддан сўнг тасвир объективи бевосита ижтимоий ҳаёт манзараларига қаратилди. Қалам тутиб, ўз юзини қорайтираётган "муфтийни хаял пеша", "омили девон", "ғаротгар ҳоким", "кент арбоби" (маҳаллий амалдор), "сархат" (ҳисобчи-котиб) қиёфалари, уларнинг халқ устида олиб бораётган сиеъатлари, зулмнинг шакл ва қирралари бирма-бир тасвирланади. Бу тасвирда воқелик ичра ҳаракатланаётган одам шу қадар жонли ва мукамал берилдики, унинг бирор замон, бирор маҳон учун бегона эмаслиги беихтиёр амин бўласиз.

Зидлов усулига кўра "аҳли рад" тасвиридан кейин "аҳли қабул" тасвири келади: ҳуснихат билан руқъа (жинларни ҳайдаб, мажнунни тузатувчи оятлар тўплами), мазлумга "хатти амон" ёздаган "мушыйий гавҳарфишон", қоғоз узра назм ва наср дурдоналари терадиган, ҳикмат, таърих, ҳикоят ёздаган ижодкор, таҳриру варақни асрагани боис хато эҳтимолидан Ҳақ асраган саводхон котиб қиёфаси жонлантирилади. Зотан, булардан ҳам улуғроқ қалам сохиблари бор. Улар Оллоҳ каломининг жорий бўлиши учун заҳмат чекадиганлардир. Улар ҳам ўз даража-мақома-рига эга. Бунда бош мақомни "Каломи фасих" (Қуръон оятларини) қоғозга туширувчи, кейингисини "Ҳадиси саҳиҳ" таснифчилари, учинчисини "Тафсир"чилар, тўртинчисини "Тазкират ул-авлий", "Қисас ул-анбий" муаллифлари, бешинчисини "Ихёу улум ад-дин", "Кимёи саодат", "Футуҳот" муаллифи, олтинчисини "Нафоҳот" муаллифи, еттинчисини "Шавоҳид" муаллифи, саккизинчисини "Ҳибат ул-ҳақойиқ" муаллифи, тўққизинчисини "Маориф" муаллифи эгаллайди. Шу тариқа умумлаштирилган тарих, умумлаштирилган образ хронотопи тасвиридан конкрет тарих, конкрет образ хронотопи тасвирига ўтилади ва шу нуқтада қалам тавсифи ниҳоясига етади.

Мақолатда бошдан-охир Ҳақ сўзини ва ҳақ сўзни ёзган қалам васф этилди. Бунинг сабаблари қалам ва қалам аҳлига доир тарихий-маданий далиллар асосида кўрсатилди. Илова-ҳикоятда ҳам худди шу концепция мухтасар воқеа тасвири ҳамда образлар мулоқоти орқали далилланади. Бунда шоир "Насойим ул-муҳаббат"да 507-рақам остида берилган шайх Шихобиддин Суҳравардий ва мусҳаф битувчи машҳур котиб Ёқут ўртасида кечган бир эпизодни баён этади. Аникроғи, ушбу воқеа шоирнинг қалам ҳақидаги бадий концепциясини жонлантириш учун восита бўлиб хизмат қилади.

Шайх шундай юксак обрўга эгаки, унинг ташрифи ҳатто шохни ҳам шошириб қўяди. Шох у билан тахтидан тушиб қўришади, тахтига ўтқазиб ундан насиҳат тинглайди. Дастлаб шайхнинг обрўйи, у ташриф буюрган пайтдаги Ҳижоздаги ижтимоий-психологик ҳолат тасвирланади. Шохдан тортиб гадогача ҳамманинг диққат-эътибори шайхда. Гўё шайх Каъба, ўзгалар зиёратчи. Худди шу вазиятда ҳақоқа сюжетига котиб Ёқут кириб келади. Тўғрироғи, энг олий рутбани эгаллаб турган шайхнинг нигоҳи Ёқутга тушади. Шайх шахд билан тахтдан туриб, унга эҳтиром билдирганини кўрган шох ҳам, фуқаро ҳам бирдек ҳайратга тушади. Шох ва шайх ўртасида кечган қисқа мулоқотдан маълум бўладики, Ёқут буюк ҳунар эгаси экан. Ўз замонасида "Қуръони карим"ни ундан мукамалроқ кўчирадиган одам йўқ экан. Шайх эҳтиромининг боиси шунда экан.

Хуллас, Алишер Навоийнинг илм ва қалам аҳли ҳақидаги қарашлари, ўзининг улкан маърифий-бадийи қамрови, реал тарихий воқеаларга асосланиши, ифода ва тасвирнинг мукамаллиги билан ҳар қандай замон-маҳон сарҳадларини забт этишга қодир, абадиётга дахлдордир.

**Узоқ ЖўРАҚУЛОВ,
филология фанлари номзоди,
Алишер Навоий номидаги
Тошкент давлат ўзбек тили ва
адабиёти университети доценти**

"Хайрат ул-аброр"нинг бу бобида илм концепцияси илм толиби, олим таърифи ва тасвири орқали асосланади. Илм йўлининг машаққатлари, илм толиби дуч келадиган тўсиқлар шу даражада реал тасвирланадики, бунинг замирида том маънода биографик воқелик ётганига амин бўламиз. Навоийнинг султон Абу Саид ҳукмронлиги даврида ўз шаҳридан қадр топмай Хиротдан кетиши ва Самарқанд сари азм айлаши тарихдан маълум. Аммо нима бўлганда ҳам шоирнинг туғилган юртини кўйиб бошқа ўлкага кетиши илм талабида бўлгани шубҳасиз. "Барча манбалар Алишер Навоийнинг Самарқанддаги ҳаётини таҳсил билан боғлайдилар", деб ёзади бу ҳақда навоийшунос Ш.Сирождидинов. У "Алишер Навоий: манбаларнинг қиёсий-типологик, текстологик таҳлили" китобида Абдураззоқ Самарқандийнинг "Матлаи саъдайн ва мажмаи баҳрайн", Мирхондиннинг "Равзат ус-сафо", Хондамирнинг "Хулосат ул-ахбор" асарларидаги далилларни солиштириш йўли билан ўз фикрини мустаҳкамлайди.

Навоийнинг илм толиби сифатида Самарқандда кечирган ҳаёти турли изтироблардан холи бўлмаган. Е.Э.Бертельс бу борада: "Зулм дурур ушбуки бир нотавон, Илм тилаб шаҳридин ўлгай равон" байтидан "Фурбат аро холи ёмондин ёмон, Ҳар не йўқ андин ёмон, андин ёмон" байтигача, жами 44 мисрани келтириб, ёмон тасвир этилган воқелик шоирнинг Самарқанд ҳаёти ибтидоси билан боғлиқлигини таъкидлайди (Бертельс Е.Э. Избранные труды. Навои и Джамии. — М.: Издательство "Наука" главная редакция восточной литературы, 1965. 78-80). Бундай фикрни ўзбек навоийшунослари В.Абдуллаев, И.Султон ҳам қайд этишган.

Ҳақиқатан ҳам, ушбу мисраларда мусофир илм толибининг умумий ҳолати, бегона бир муҳит, нотаниш шаҳар ва одамлар орасидаги аҳволи руҳияси мукамал даражада чирилган. Айнак мукамаллиги боис, туғилган жойини илм талабида ташлаб чиққан, бегона юрт кўчасига қадам қўйган илм толиби ҳар қандай замон ёки маҳон учун таниш туюлади ва худди шу жиҳати билан умуминсонийлик касб этади. Аммо ушбу ҳолатларнинг ҳамма учун таниш бир ҳиссиётни уйғотиши, илм йўлига кирган кишининг кўз ўнгига жонли манзараларни намоян этишининг ўзиёқ тасвирда муаллиф биографиясига оид кичик бир эпизод муҳрланганини тасдиқлайди. Бошқача айтганда, фақат ўз бошидан ўтказган одамгина хусусий ҳолат тасвирида умум руҳиятини сингдира олади. Айниқса:

**Халқ кўпу йўқ бири ёри анинг,
Кўздан учув шаҳри диёри анинг.
Кўча кўпу эв кўпу бозор ҳам,
Билмайин улким, қаён урғай қадам...**

мисраларида бу жиҳат яққол ўз ифодасини топган.

Аммо илм толиби кечирган бу ҳолатлар синовнинг бошланиши, холос. "Ўн-ўн беш йил"-лаб меҳнат-машаққат чекиб, илм орттирилгандан кейин ҳақиқий синов бошланади. Илм

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги жамоат фонди "2017—2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси" да ҳамда "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили" Давлат дастурида белгиланган вазифаларни амалга оширишда ННТларнинг фаол иштирокини таъминлаш" мавзусида

ДАВЛАТ ГРАНТЛАРИ АЖРАТИШ УЧУН ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Танловга нодавлат нотижорат ташкилотлари, оммавий ахборот воситалари ва фуқаролик жамияти бошқа институтларнинг куйидаги макссадлари назарда тутилган ижтимоий аҳамиятга молик лойиҳа буюртманомалари қабул қилинади:

1. Жойларда қонунлар, фармонлар ва бошқа қонун ҳужжатлари ижроси, ижро ҳоқимияти органлари зиммасига юклатилган функция ва вазифаларнинг бажарилиши устидан жамоатчилик назоратини олиб боришни самарали механизмлари ва амалиётини ривожлантиришга кўмаклашиш.

2. Маҳаллий ижро ҳоқимияти органларига жисмоний ва юридик шахсларнинг муносабатлари билан ишлаш тизимини такомиллаштиришга, уларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини таъминлашга кўмаклашиш.

3. Маҳаллий ижро ҳоқимияти органлари билан ҳамкорликда аҳоли билан очиқ мулоқотни йўлга қўйишнинг ҳамда уларнинг муносабатлари билан ишлашнинг янги самарали ташкилий-амалий усулларини жорий этиш.

4. Фуқароларнинг, айниқса, қишлоқ жойларида ва, биринчи навбатда, ёшларнинг, аёлларнинг, кекса ёшдаги шахсларнинг долзарб муаммоларини ҳал қилишга, турли бюрократик тўсиқларни бартаф этишга қаратилган қўшма режаларни, дастурларни ва бошқа тадбирларни маҳаллий давлат ҳоқимияти органларининг турли бўғинлари билан ишлаб чиқиш, тасдиқлаш ва амалга ошириш.

5. Қишлоқ жойларида истиқомат қилаётган ёшлар, аёллар ва ёш оилаларнинг бандлигини таъминлашда вертикал тизимга эга бўлган фуқаролик жамияти институтлари, тижорат банклари, бизнес субъектлари билан ҳамкорликни кучайтириш, уларни тadbirkорликнинг турли соҳаларига, шу жумладан, саноат товарлари ва бошқа маҳсулотларни ишлаб чиқаришга жалб қилиш мақсадида аёллар тadbirkорлиги ва оилавий бизнесни ривожлантиришни кенгайтириш.

6. Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи, назорат ва фискал органлар билан ҳамкорликда аҳолининг молиявий-иқтисодий саводхонлигини оширишга ва фуқароларни қонунни ҳурмат қилиш руҳида тарбиялаш тизимини шакллантиришга қаратилган амалий чораларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш.

7. Жамиятда ҳуқуқий маданияти ва аҳолининг ҳуқуқий онгини юксалтиришда, фуқароларда қонунга ҳурмат, ҳуқуқбузарликларга муросасизлик туйғусини кучайтиришда маҳаллий давлат вакиллик ва ижроия органлари ҳузуридаги комиссияларга кўмаклашиш, "Адолат — қонун устуворлигида", "Аҳоли муносабатлари — доимий эътиборда" шiorлари остида мунтазам равишда турли тадбирларни ўтказиш.

8. Аҳолига сифатли ижтимоий хизматлар кўрсатиш кўламини кенгайтиришга, бўш вақтини самарали ўтказишни ташкил этишга қўлай шарт-шароит яратиш, барча даражадаги ҳоқимликлар, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари билан ҳамкорликда маҳаллалар ободлигини таъминлашга кўмаклашиш.

9. Аҳолининг турли ижтимоий қатламлари, жисмоний ва юридик шахслар ҳуқуқ ва эркинликларининг ишончли ҳимоясини таъминлашга қаратилган қўшма дастурларни адвокатлар палатасининг, ҳақамлик судлари, солиқ маслаҳатчилари, бухгалтер ва аудиторлар уюмларининг, хотин-қизлар кўмитасининг, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар фахрийлар кенгашларининг ҳудудий бўлиmlари билан ишлаб чиқиш ва амалга ошириш.

10. Биринчи навбатда, иқтисодий ва ижтимоий тараққиёт жиҳатидан нисбатан орқада бўлган қишлоқ туманларида, алоҳида аҳоли пунктларида ҳудудларни комплекс ва интенсив ривожлантириш қўшма дастурларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, уларга янги йўнларини, ижтимоий ва маиший инфратузилмани яратишга, аҳолининг ҳаёт даражаси ва сифатини яхшилашга кўмаклашиш.

11. Оналик ва болаликни муҳофаза қилишга, оила институтини мустаҳкамлашга, соғлом ва баркамол авлодни тарбиялашга кўмаклашувчи комплекс амалий тадбирларни амалга ошириш.

12. "Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили" Давлат дастурига амалга ошириш билан боғлиқ аниқ натижаларни ҳамда иқтисодийни ислоҳ қилиш ва либераллаштириш борасидаги жараёнларни кенг ёритишга қаратилган материалларни тайёрлаш ва чоп этиш.

Давлат гранти ажратилиши учун куйидаги ҳужжатларни тақдим этиш зарур:

1. Ташкилот раҳбари томонидан имзоланган ва муҳр билан тасдиқланган кузатув хати.

2. www.fundngo.uz веб-сайтида жойлаштирилган шаклда тўлдирилган давлат гранти лойиҳаси учун ариза.

3. Охириги ўзгартиш ва қўшимчалар билан давлат рўйхатидан ўтган ННТлар ва фуқаролик жамияти бошқа институтларининг Низом нусхаси.

4. Ташкилотнинг давлат рўйхатидан ўтганлиги тўғрисидаги гувоҳнома нусхаси.

5. Агар лойиҳани амалга ошириш лицензияланадиган фаолиятни талаб қилса, унда лицензиянинг нусхаси тақдим этилади.

6. Манфаатдор давлат ва жамоат ташкилотларининг илтимосномалари, тавсия хатлари илова қилиниши мумкин.

Битта лойиҳа учун ажратиладиган грант миқдори — 25 миллион сўмгача.

Ҳужжатлар 2017 йил 27 февралдан 3 апрелгача қабул қилинади.

Ҳужжатлар **Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги ННТларни ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонди** номига "Ўзбекистон почтаси" орқали юбориладиган муҳрланган конвертларда (А4 форматда) куйидаги манзил бўйича қабул қилинади: 100035, Тошкент шаҳри, Бунёдор кўчаси, 1-уй.

Ҳужжатларни тақдим этиш шартлари ва намуналари билан Олий Мажлиси ҳузуридаги жамоат фондининг www.fundngo.uz расмий веб-сайтида танишиш мумкин.

Маълумот учун телефонлар: (0-371) 239-26-76, 239-26-64.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги жамоат фонди "Мамлакатда рўй бераётган демократик ислохотларнинг аниқ натижалари тўғрисида миллий ва хорижий аудиториянинг хабардорлигини ошириш, сўз эркинлигини ва ахборот олишни, ОАВни янада либераллаштиришни таъминлашга кўмаклашиш" мавзусида

ДАВЛАТ ГРАНТЛАРИ АЖРАТИШ УЧУН ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Танловга нодавлат нотижорат ташкилотлари, оммавий ахборот воситалари ва фуқаролик жамияти бошқа институтларининг куйидаги макссадлари назарда тутилган ижтимоий аҳамиятга молик лойиҳа буюртманомалари қабул қилинади:

1. Мамлакатимиз Олий Мажлиси томонидан қабул қилинган янги қонунлар, Президентимиз ва Ҳукуматнинг фармонлари ва қарорлари асосий жиҳатларини аҳолига етказишнинг самарали инновацион механизмларини яратиш ва оммавий ахборот воситаларида жорий қилиш.

2. Қонунларнинг таъсир даражаси ва аҳоли билан мулоқот янги усулларини, ижтимоий муносабатларни бевосита тартибга солишдаги ролини ёритишнинг инновацион механизмларини оммавий ахборот воситалари фаолиятига татбиқ этиш.

3. Давлат ҳоқимияти ва бошқаруви органлари, шунингдек, фуқаролик жамияти институтлари фаолияти очиклигини ва ошқоралигини таъминлаш борасидаги ишларда оммавий ахборот воситалари фаолиятини кучайтириш.

4. Қонун лойиҳаларининг эксперт муҳокамасини оммавий ахборот воситаларида ташкил этиш, жумладан, махсус теле ва радио кўрсатув ва эшиттиришлар уюштириш, интернет ва босма мақолалар чоп этиш ва бошқалар.

5. Иқтисодий, молиявий, ижтимоий соҳаларда, фуқаролик-ҳуқуқий муносабатларда аҳолининг ҳуқуқий онги ва маданиятини юксалтириш, фуқароларнинг ижтимоий-иқтисодий фаоллигини оширишга қаратилган материалларни оммавий ахборот воситаларида тайёрлаш ва чоп этиш.

6. Ўзбекистоннинг тарихи, маданияти ва санъати, буюк шахслари, республикамизнинг турли соҳаларида демократик ислохотларнинг замонавий босқичида эришилган ютуқлар тўғрисидаги маълумотларни чет тилларда тайёрлаш ва интернет тармоғининг махсус манбаларига жойлаштириш.

7. Ўзбекистоннинг туристик, маданий-тарихий, гастрономик, экотуристтик салоҳияти; шунингдек, ижтимоий инфратузилмаси тўғрисида ахборот ва тахлилий маълумотларни чет тилларда кенг ёритишнинг янги усулларини хорижда жорий этиш, Ўзбекистонга хорижий сайёҳларни жалб этишга кўмаклашиш.

8. Ўзбекистон ва мамлакатимиз ҳудудларининг иқтисодий, ижтимоий ва инсон салоҳияти ҳақида тахлилий маълумотларни, роликларни ва бошқа маълумотларни тайёрлаш ва эфирга узатиш, уларни миллий ва хорижий етакчи оммавий ахборот воситаларининг сайтларига жойлаштириш.

9. Хомашё ресурсларини қайта ишлаш, қишлоқ жойларида илгор технологияларни ва юқори интеллектуал салоҳиятга эга ишлаб чиқариш воситаларини ишлаб чиқишни жорий этиш соҳаларига хорижий давлатларнинг реал инвестицияларини жалб этиш учун яратилган шарт-шароитлар ва имкониятлар тўғрисидаги ахборотларни хорижда кенг тарқатиш.

10. Замонавий Ўзбекистоннинг тинчлик ва барқарорликни, фуқаролар тотувлигини таъминлаш борасидаги ютуқлари, мамлакатдаги бағрикенглик тамойиллари, тарихий ва маданий мерос, аҳолининг урф-одатлари ва қадриятлари тўғрисида ахборот, тахлилий материаллар ва янгилар билан таъминлаш ҳамда уларни миллий ва хорижий медиа манбаларда тарқатиш.

11. Ўзбекистонда оналик ва болаликни ҳимоя қилиш, барқарор ривожланаётган жамиятнинг негизи бўлиши оила институтини мустаҳкамлаш масалаларига бағишланган материалларни хорижий ва миллий оммавий ахборот воситаларида чоп этиш.

12. Соғлом фарзандлар дунёга кели-

тишишнинг муҳим омил сифатида аҳолининг репродуктив саломатлигини мустаҳкамлаш, болаларнинг туғма кассалликлар ва нуқсонлар билан дунёга келишининг олдини олиш ва профилактикасига бағишланган материаллар тайёрлаш ҳамда миллий ва хорижий оммавий ахборот воситаларида чоп этиш.

13. Ёшлар тўғрисидаги давлат сиёсатининг амалга оширилиши, ёш авлоднинг интеллектуал салоҳиятини юксалтириш чора-тадбирлари, ёшлар орасида китоб ўқиш маданиятини шакллантириш ва аҳоли кенг қатламлари ўртасида тарғиб этиш борасида материаллар тайёрлаш ва оммавий ахборот воситаларида ёритиш.

14. Атроф-муҳитни асраш, ҳудудлардаги ноёб турдаги ўсимликлар, ҳайвонлар ва қушларни муҳофаза қилиш ҳамда экология соҳасида ижтимоий муҳим лойиҳаларни амалга ошираётган ННТлар фаолиятини ОАВда ёритишни кучайтириш ҳамда экологик журналистикани ривожлантириш.

15. Мамлакат ҳудудларининг турли соҳаларда эришган ютуқларини ва салоҳиятини, амалга оширилаётган ислохотлар натижаларини кенг ёритишда интернет сайтларини яратиш ва интернет оммавий ахборот воситаларини ривожлантириш.

16. Жойлардаги давлат ҳоқимияти органлари, санитария-эпидемиология назорати марказлари ҳамда бошқа манфаатдор давлат ташкилотлари билан ҳамкорликда обод маҳаллаларнинг илгор амалиётини ўрганиш ва уларнинг ютуқларини бошқа маҳаллаларга тарғиб этиш, "Экологик ўрнатма маҳалла" танловини ўтказиш.

17. Ижтимоий етимликнинг олдини олиш, алоҳида эҳтиёжман болаларни қўллаб-қувватлаш, уларнинг ослашуви ва бўш вақтини сифатли ташкил этиш, турли хилдаги спорт турларига, фан, маданият ва тасвирий санъатга жалб этиш.

18. Болалар уйларида ота-она қаровисиз қолган етим қиз болаларни оилавий ҳалғга тайёрлаш, уларда ҳаётий кўникаларни шакллантиришга оид тадбирларни ташкил этиш ва ўтказиш.

Давлат гранти ажратилиши учун куйидаги ҳужжатларни тақдим этиш зарур:

1. Ташкилот раҳбари томонидан имзоланган ва муҳр билан тасдиқланган кузатув хати.

2. www.fundngo.uz веб-сайтида жойлаштирилган шаклда тўлдирилган давлат гранти лойиҳаси учун ариза.

3. Охириги ўзгартиш ва қўшимчалар билан давлат рўйхатидан ўтган ННТлар ва фуқаролик жамияти бошқа институтларининг Низом нусхаси.

4. Ташкилотнинг давлат рўйхатидан ўтганлиги тўғрисидаги гувоҳнома нусхаси.

5. Агар лойиҳани амалга ошириш лицензияланадиган фаолиятни талаб қилса, унда лицензиянинг нусхаси тақдим этилади.

6. Манфаатдор давлат ва жамоат ташкилотларининг илтимосномалари, тавсия хатлари илова қилиниши мумкин.

Битта лойиҳа учун ажратиладиган грант миқдори — 25 миллион сўмгача.

Ҳужжатлар 2017 йил 27 февралдан 3 апрелгача қабул қилинади.

Ҳужжатлар **Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги ННТларни ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонди** номига "Ўзбекистон почтаси" орқали юбориладиган муҳрланган конвертларда (А4 форматда) куйидаги манзил бўйича қабул қилинади: 100035, Тошкент шаҳри, Бунёдор кўчаси, 1-уй.

Ҳужжатларни тақдим этиш шартлари ва намуналари билан Олий Мажлиси ҳузуридаги жамоат фондининг www.fundngo.uz расмий веб-сайтида танишиш мумкин.

Маълумот учун телефонлар: (0-371) 239-26-76, 239-26-64.

Юртимизда ёш авлодни ҳар томонлама баркамол қилиб тарбиялаш йўлида кенг қўлланма ишлар олиб борилаёпти. Хусусан, соғлиқни сақлаш соҳасида амалга оширилаётган ислохотлар самараси ўлароқ, оналар ва болалар саломатлиги йўлида ижтимоий-иқтисодий аҳамиятга эга бўлган йирик лойиҳалар ишлаб чиқилиб, ҳаётга кенг татбиқ этилаёпти.

Соғлом турмуш тарзи — бу кенг маъноли тушунча бўлиб, фаол дам олиш, бадантарбия ва спорт билан шуғулланиш, шахсий гигиенага риоя қилиш, овқатланишни тўғри ташкил этиш, руҳий осойишталик ёки асабий мувозанатни таъминлаш, зарарли одатлардан (ичкиликбозлик, кашандалик, гиёҳвандлик) ўзини тийиш, атроф-муҳитга бўлган муносабатни тўғри шакллантириш, ўз вақтида шифокор кўригидан ўтиб туриш ва шу каби бошқа кўплаб таркибий қисмлардан иборатдир. Шунинг учун ҳам соғлом турмуш тарзининг барча жиҳатларини бир кишида тўлиқ ва мукамал шакллантириш жуда мураккаб жараёндир. Бу кўп жиҳатдан тарбиянинг ҳар бир шахсда қанчалик эрта ёшда бошланишига, соғлом турмуш тарзи тўғрисидаги билим, маъна ва кўникмаларни ўргатиш жараёнининг бошқа таъсирларга нисбатан қанчалик устуворлигига, инсоннинг ўз-ўзига қай даражада талабчанлигига боғлиқдир. Айниқса, боланинг ёш даврида бу кўникмаларни ўзлаштириши анча самарали ва тез кечади. Кичкинтойнинг унга қанчалик риоя қилиши катталар назоратидан тушиб қолмаслиги керак. Негаки, бола ёшлигида янгиликларга жуда ҳам берилувчан ва тез қабул қилиб, олдин шакланган нотўғри кўникмаларни инкор қилиш хусусиятига эгадир. Шунини алоҳида таъкидлаш жоизки, кишиларнинг ўз соғлиги тўғрисида қайғуриши уларнинг турмуш даражаси, яшаш тартибига ва мамлакатнинг ижтимоий-иқтисодий салоҳиятига ҳам боғлиқдир. Шу туфайли мамлакатимизда бугун айнан халқимиз фаровонлигини янада юксалтириш, жамиятда ҳар бир кишининг хоҳлаган турдаги жисмоний тарбия ва спорт турлари билан шуғулланишларига кенг имкониятлар яратиш, одамларни, айниқса, ёшларни жисмоний жиҳатдан маданиятли қилиб

Соғлом турмуш тарзи

ёш авлоднинг ҳар томонлама ривожланиши гарови

тарбиялашга жиддий эътибор қаратилмоқда.

Агар инсонда иродавий тарбия шакланмаган ёки у суст ривожланган бўлса, у ҳар қандай салбий таъсирга осонгина берилиб кетаверади. Масалан чекиш, ичиш ёки бошқа ҳар хил тартибсиз турмуш тарзи элементларига тез кўникма ҳосил қилиши мумкин. Аммо орттирилган ёмон одатга организм ўрганиб, қундалик эҳтиёжлардан бирига айланб қолса, ундан воз кечиш осон бўлмайди. Катталардаги ҳар қандай орттирилган ёмон одат ёшлар учун, биринчи навбатда, фарзандлари учун хунук оқибатларни келтириб чиқаради. Бу

эса жамият учун ўта хавфли ҳолатдир.

Кейинги йилларда мамлакатимиз аҳолиси орасида соғлом турмуш тарзини шакллантириш давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бирига айланди. Ёшлар ўртасида ижтимоий-сиёсий ва маънавий-маърифий тарғибот ишлари самарали йўлга

моатчилик назорат-тарғибот ишларини доимий равишда олиб боришлар зарур.

Шарқда қадим-қадимдан оила муқаддас даргоҳ саналган. Агар оила соғлом ва мустаҳкам бўлса, жамиятда тинчлик ва ҳамжихатликка эришилади. Маҳалла, юрт мустаҳкам бўлсагина, давлатда барқарорлик ва осойишталик ҳукм суради. Зеро, ҳар оила фаровонлиги миллий фаровонлик асосидир. Шундай экан, янги турмуш кураётган ёшлар оила қонунчилиги асослари, соғлом турмуш тарзи, фарзандлар тарбиясига оид билимларини ошириши бугунги куннинг энг долзарб масалаларидан биридир.

Экспертларнинг фикрича, сифатли тиббий хизмат соғлиғимизнинг атиги 8-10 фоизини таъминлар экан. Саломатлигимизнинг 20 фоизи ирсий омилларга, яна 20 фоизи атроф-муҳитга ва 50 фоиздан кўпроги турмуш тарзимизга, яъни ўзимизга боғлиқ экан. Демак биз ўз соғлиғимизга ўзимиз масъулиятли бўлишимиз лозим. Хусусан, тўғри ва рационал овқатланиш, овқатланишдан олдин кўллари ювиш, бадантарбия билан мунтазам шуғулланиш, сув ҳавзаларда сузиш, ҳар кунги маълум масофага пиёда юриш инсон танасида қон айланишини яхшилайдиган ва умрни узайтиради.

Рухий осойишталик ва муомала маданияти ҳам соғлом турмуш кечирининг асосий омилларидандир. Шу боис ҳар кунги уйкуга кетишда олдин ўзингизга ўн дақиқа вақт ажратинг, ҳаётда сизга муҳим бўлган нарсалар ҳақида ва ҳаётингиздаги энг бахтли дақиқаларни ўйланг, бу асабларингиз тинчланишида жуда катта ёрдам беради. Атрофингиздагиларга ҳам мулойим муомалада бўлишни унутманг. Бу нафақат уларнинг кайфиятига, балки сизга ҳам ўз таъсирини кўрсатади.

Оддий оила муҳитида бир нарсадан толиққанда ёки асаб бузилганда дардимизни айтадиган ҳамдард, яқин кишимиз бўлгани маъқул. Ана шундай ҳаётини фалсафа ва йўналиш билан яшаган инсон, албатта, бахтли ва соғ-саломат бўлади.

Саодат ИБРАГИМОВА,
олий тоифали врач
эндокринолог

Китобхон устоз

Инсон ўзига берилган улғу нъмат — умрини эл-юрт хизматида, фарзандлар тарбиясига бахш этса, ҳаётини хайрли ишлар билан зийнатлашга интиلسа, чинакам бахт-саодатга эришади. Халқимиз шунинг учун ҳам «Инсон умрини эзгулик безайди» деб айтади. Хайрли ишлар ёш авлод камолоти учун амалга оширилган бўлса, нур устига нур. Шукри, атрофимизда бундай инсонлар кўп. Умрининг қирқ йилдан охиғини ёшларга билим бериш, таълим-тарбия жараёнини ривожлантириш ишларига муносиб ҳисса қўшиш билан ўтказган Шавкат Ёқубов ана шундай инсон.

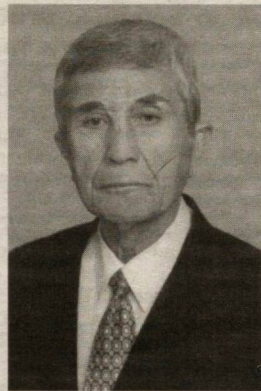
Унинг эзгу ишларидан бири сифатида ўз шахсий кутубхонасидан 100 дан зиёд бадиий, илмий, ўқув-услубий адабиётларни Тошкент автомобиль ва йўллар касб-хўнара коллежига ҳадя этганини келтириб ўтиш мумкин. Бу ҳақда бироз кезийроқ...

1947 йилда Тошкентнинг Эскишаҳар қисмидаги хонадонларнинг бирида хизматчи оиласида дунёга келган Ш.Ёқубовни болагидан отаси Боқижон ака иш юзасидан қаерга борса бирга олиб юрат, одамлар билан мулоқот қилишни ёшлигидан қўлга қуйиб борарди. Ёш Шавкатнинг қалбига меҳр-муҳаббат, садоқат, одамлар-

га яхшилик қилиш тушунчалари ўша пайтлари сингган. Кейинчалик бу фазилатлар меҳнат фаолияти давомида, айниқса, касбада уюшмалари тизимида ишлаган даврларида одамлар билан мулоқот жараёнида қўл келганини Шавкат аканинг ўзи кўп гапирарди. Ш.Ёқубов дастлаб шаҳардаги 11-умумий ўрта таълим мактабида 8-синфгача, кейин 24-мактабда яна икки йил ўқиб, сўнг Тошкент давлат университети (ҳозирги ЎзМУ)нинг роман-герман тиллари факультетига ўқишга қиради. Факультетда ўқиш билан бир қаторда университет ижтимоий ҳаётида ҳам фаол қатнаша бошлади.

Ш.Ёқубов фаолияти давомида Халқ таълими вазирлигида, Ўзбекистон касба уюшмалари федерацияси кенгаши ҳамда Жиззах вилояти, касба уюшмалари кўмитасида масъул вазифаларда хизмат қилди. У қаерда ишлаганини тиришқоқлиги, интилувчанлиги, самимийлиги, чуқур билимга эгаллиги билан жамоадорлари орасида ўз ўрнига эга бўлган.

Ш.Ёқубов Тошкент автомобиль ва йўллар касб-хўнара коллежиде ишлаган пайтлари ўқувчи-ёшлар билан юзма-юз мулоқот қилишни йўлга қўйди. Чунки ўзаро мулоқот, юзма-юз суҳбатлашиш давомида улар-

нинг мақсадлари ёки муаммоларидан хабардор бўлиш, имкон қадар камчиликларни жойида ҳал этиш имкони туғиларди.

Шавкат ака коллежда зилъилир, ёзувчи ва шоирлар, санъат намояндлари билан ўтказиладиган учрашувлар, маънавий-маърифий тадбирларга ҳар доим бош-қош бўлади. Таълим муассасасида ахборот-ресурс маркази ташкил этилишига ҳам ўз муносиб ҳиссасини қўшган ва кўп йиллар мазкур АРМга раҳбарлик қилиб, ёшларни китобхонликка жалб этган. АРМ китоб фондини кўпайтириш, электрон кутуб-

хона ва электрон каталогни шакллантириш, ахборот-кутубхона марказлари билан ҳамкорликни йўлга қўйиш ишларини ҳамкасблари, иқтидорли ўқувчиларни жалб этган ҳолда амалга ошириб борди.

Дарвоқе, мақолаимиз аввалида келтирганимиз, Шавкат аканинг эзгу иши, яъни шахсий китобларидан 100 дан ортиғини ўқув юрти кутубхонасига совға қилган хайрли ташаббуси беиз қолмади. Коллеж ўқитувчи ва ўқувчилари бу ташаббусни давом эттириб, ўзларининг шахсий кутубхоналаридан бир қанча китобларни ҳадя этдилар. Китоблари кўплигини кўриб ўқитувчи ва ўқувчилар Шавкат Ёқубовга «Китобхон устоз» деб мурожаат қилишарди.

Бугун етимишинчи бахорини қаршилаш арафасида турган ташаббускор устоз, Халқ таълими аълочиси Шавкат Ёқубов кексалик гаштини сураётган бўлса-да, илм масканида ўтадиган ҳар бир тадбирда иштирок этишни қанда қилмайди.

Жасур
КУЛМУХАММЕДОВ,
Ўзбекистонда хизмат
кўрсатган ёшлар
мурабийиси

Мактаб спорт заллари ўқувчилар учун

Юртимизда бугун кўра кўз қувнаб, дил яйрайдиган спорт иншоотлари кўп. Ичига кирсангиз, у ердаги шарт-шароит, озодаю саранжомлигини кўриб, ўқувчилик даирингизга қайтиб қолганиз келадми. Айниқса, ёш авлод вакиллариининг ҳар томонлама баркамол бўлиб ўлғайишлари учун мактаблардаги спорт залларини жиҳозлашга, спорт анжомлари билан таъминлашга алоҳида эътибор қаратилган. Бундан ташқари, ўқувчиларни жисмоний тарбия дарслари ва спорт тўғрисида кенг қамровда жалб этиш чора-тадбирлари ҳам ишлаб чиқилган.

Mulohaza uchun mavzu

Мустақилликка эришилган илк йилларда мавжуд спорт залларининг ҳолатига ҳавас қилиб бўлмасди. Отанларнинг дилида ҳадик бўларди, «Мактаб спорт заллари яроқсиз ахволга келиб қолган», «Пол тешилиб кетган, болам юғраётиб, ўша чуқурга оёғи кириб, бирор қор-ҳол бўлишни истамайман», «Спорт залидаги нарвонга, шифтга осилган арқонга ишонч йўқ, омонатгина осилиб турибди» сингари шикоятлар, эътирозлар тез-тез қулқоққа чалинарди.

Вақт ўтиб, бу муаммолар, камчиликлар босқичма-босқич ҳал этилди. Ҳуғунги шинам ва брўғ спорт объектиларида ўғил-қизларимиз спортнинг кўплаб турлари билан бемалол шуғулланиб, халқроқ мусобақаларда голиб бўлаётди. Айниқса, мамлакатимизнинг Биринчи Президентини Ислоҳ Каримов ташаббуси билан ташкил этилган Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси томонидан чекка-чекка ҳудудларимизда ҳам замон талабларига тўла жавоб берадиган спорт мажмуалари, спорт заллари қурилиб, ёшлар ихтиёрига топширилиши халқимиз ҳаётида улкан воқеалик бўлмоқда.

Хусусан, жамғарма маблағлари ҳисобидан биргина 2016 йилнинг ўзида республикамиздаги 219 та умумтаълим мактаблари учун спорт зали қурилиб, фойдаланишга топширилди. Улар 34 номдаги спорт инвентарлари билан таъминланди. Маълумки, юртимизда жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш борасидаги саъй-ҳаракатлар сифатли спорт жиҳозларини ўзимизда, Ўзбекистонда ишлаб чиқаришни ҳам кўзда тутадми. Айни пайтда 120 турдаги спорт жиҳозлари ва 116 турдаги спорт ускуналари маҳаллий қороналарга тегишли экани қувонarliдир. Спорт билан шуғулланувчи ёшларнинг кўлиги боис иншоотлардан ўртача кунлик фойдаланиш вақти 9,5 соатни ташкил этмоқда.

Кўриниб турибдики, шароитлар, имкониятлар кўп. Шу маънода, мактабдаги спорт заллари шу таълим муассасасида ўқитган ҳар бир ўқувчи учун очиб бўлиши, уларнинг бўш вақти мазмунли ўтиши, соғлом турмуш тарзига катъий риоя этишида муҳим аҳамият касб этади. Айниқса, маллакали мураббийлар фаолият юротидаган спорт тўғрисида қамрови кенгайтириш ўқувчилар учун нур устига нур. Бироқ гоҳи-гоҳида айрим спорт залларининг яроқсиз ахволга келиб қолганлиги гувоҳ бўлаемиз.

Наҳотики болалар жисмоний тарбия фанидан ёки спорт тўғрисидаги пайтда ўтиладиган дарсларда иншоотни ва ундаги инвентарларни шу ахволга келтириб қўйсиз? Ундай десангиз, 8-, 9-синф болаларининг жуссасига қараб, фикрингиздан қайтасиз. Ёки қувчилар ўз ишига панжа орасидан қараганми, ҳўжақўрсинга барпо этганми? Бироқ спорт заллари ҳақиқатан ҳам стандарт асосида қурилганини кенракли ташкилотлар, лаборатория текширувлари тасдиқлаган.

Ҳўш, унда муаммо нимада? Бундан 5-6 йил олдин юртимизнинг турли вилоятларидаги умумтаълим мактабларида жисмоний тарбия ва спортга бўлган эътибор, хусусан, спорт зал-

ларидан самарали фойдаланиш даражаси танқидий ўрганилиб, тегишли ҳулосалар чиқарилганди. Ушанда фойдаланишга топширилган болалар спорт объектилари, айниқса алоҳида жойлашган объектилардан ҳали етарлича самарали фойдаланилмаётгани, мавжуд имкониятлар тўлиқ ишга солинмаётгани, эскирган спорт анжомлари ва ускуналарини янгилаш ҳамда алмаштириш ўз вақтида таъминланмаётгани, барпо этилган сузиш ҳавзалари имкониятларидан паст даражада фойдаланилаётгани, болалар спорт объектиларини тренерлар, айниқса аёл-мураббийлар билан таъминлаш ишлари етарлича олиб борилмаётгани, ўқувчи-ёшларни спорт билан мунтазам шуғулланишга кенг жалб этиш бўйича вилоятларда тушултириш ишлари сустлиги, қизларни қишлоқ жойларда спорт билан шуғулланишга жалб этиш борасидаги ишлар қониқарсиз ахволда экани тилга олинганди.

Бундан ташқари, кўннинг иккинчи ярмида спорт мажмуаларида қорувулдан бошқа ҳеч ким бўлмаслиги, маҳалла ёшлари спорт залига жисмоний тарбия билан шуғулланиш истагини бора, директор рўхсати керак, деб киритилмаслиги ёки спорт тўғрисидаги жадвали шўнчаки ҳисобот учун тайёрлангани, аслида ўша пайтда мактаб ўқувчилари уйига кетиши, спорт заллари эса қўлқаб қўйилиши каби ҳолатлар ҳам кўзга ташланган.

Мазкур камчиликлар ўтган йиллар давомида бартараф этилди. 2010 йил 5 майда қабул қилинган «Болалар спорт объектиларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш борасидаги кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Президент қарори мазкур соҳада амалга оширилаётган ишларни янги босқичга кўтаришда муҳим дастуриламал бўлди. Спортнинг оммавийлигини таъминлаш, профессионал тайёрланган мураббий кадрлар ва жисмоний тарбия ўқитувчилари салоҳиятидан самарали фойдаланиш, ўтказилаётган машғулотлар сифатини яхшилаш ҳамда қишлоқ қизларининг спортга қизиқишини оширишга эътибор янада кўчайди.

Аmmo унинг ўрнини бошқа масала эгаллади. Маълумки, сўнгги йилларда жойларда сўнъий қоплама тўшалган спорт майдончалари қуриш урфга кирди. У ерда етти ёшдан етмиш ёшгача бўлган спортсеварлар асосан футбол ўйнайди. Спортнинг қайси тури бўлмасин, унга бир бора ошно бўлган инсон қаттиқ боғлиниб қолади. Қишнинг аёзли кунлари, ёғинлар мавсумининг инжиқликлари ҳам хаваскор футболчи ва волейболчиларни шаштидан қайтаролмайди. Сир эмаски, улар нуқолай об-ҳаво шароитида машғулотларни болалар спорт мажмуаси ёки мактабдаги спорт залларида давом эттиряпти.

— Бугун спортга қизиқмайдиган кишини учратиш мушкул, — дейди фахрий мураббий Турсунбой Абдураимов. — Инсон ёши ўлғайгани сари жисмоний тарбияга кўпроқ эҳтиёж сезади. Шу маънода, қишда ёки ёғингарчилик кунлари спорт машғулотларни тўхтаб қолмаслиги учун катталарнинг мактаб ёки БўСМ спорт залида шу-

ғулланишга интилишини тушуниш мумкин. Қолаверса, ҳар иккисидидаги спорт жиҳозлари халқроқ стандартларга жавоб беради. Бу болалар ва катталар ўртасидаги вазифа ҳамда қисбатлари объект сифатига таъсир ўтказмайди, дегани. Тўғри, болаларга мўлжаллаб чиқарилган спорт инвентарларидан катталарнинг фойдаланишини маъқуллаб бўлмайди. Ягона талаб шуки, ким бўлишидан қатъи назар, спорт залига келганлар ундан фойдаланиш қоидаларига риоя этиши лозим. Бу қоидалар спорт зали ва ундаги жиҳозларнинг яхши сақланишига хизмат қилади. Лекин БўСМ ва мактабдаги спорт зали, аввало ўқувчилар учун қурилади. Демак, мазкур таълим муассасаларида болаларнинг манфаати биринчи ўринда туради.

Масалан, спорт залидан фойдаланишнинг оддий қоидаларини таҳминан шўндай келтириш мумкин: мажмуа ва ундаги кийиниш-ювиниш хонасида ҳаво алмашиши учун шароит яратилиши, залига спорт кийимисиз, туфли ёки этиқда кирмаслик, техника хавфсизлиги қоидаларига амал қилиш, залдаги электр жиҳозларига тегишмаслик, қўшимча хоналарга спорт зали ходимидан рўхсат сўраб кириш ёки спорт инвентаридан, жиҳозидан фойдаланиш, спорт залида чекмаслик, спиртли махсулотлар ичмаслик, ноҳўя ҳаракатлар қилмаслик лозим. Шўнда спорт зали ва ундаги жиҳозлар узок муддат хизмат қилади.

Албатта, мамлакатимизда спорт залидан фойдаланиш ва асраб-авайлаш борасида намуна бўлаётган таълим муассасалари етарлича. У ердаги раҳбардан тортиб ўқитувчиларгача ўзига юклатилган масъулиятни чўқур ҳис этади, спорт тўғрисидаги иш ўз вақтида фаол тарзда олиб боради, спорт объектининг тоза ва озодалигини таъминлайди.

— Спорт иродани мустаҳкамлайди, ютуқ ва ғалабага бўлган ишончни кўчайтиради, муҳими, болаликдан спорт билан шуғулланган инсон ҳар томонлама соғлом бўлади, — дейди парентлик Мамажон Ёқубов. — Тўманимизда, хусусан, биз яшайдиган Чанги қишлоғидаги 11-мактабда яқинда янги спорт зали қурилиб, фойдаланишга топширилди. Шу баҳона қишлоқ ёшлари футбол, волейбол, стол тенниси, шахмат, шашка, бокс, енгил атлетика, бадий гимнастика, каратэ, курашга катта қизиқиш билдира бошлади. Айни пайтда секция ва тўғрақларда мунтазам шуғулланаётган болалар учун барча қўлайлик яратилган. Жўмладан, кенжа фарзандимиз мана шу спорт залида ўтказилаётган каратэ бўйича спорт тўғрисида катнайдми. Спорт залига ўғлимнинг машғулотларини кўзатиш учун ўзим ҳам тез-тез бориб тураман. Қувонарлиси, зал доим спортнинг қайсидир тури билан шуғулланаётган болалар билан гавжум.

Қиссача ҳулоса шуки, юртимизда ишга туширилган болалар спорт объектилари, хусусан мактабдаги спорт залларидан самарали фойдаланиш биринчи даражали вазифа деб ҳисобланиши лозим. Уларнинг чанг босиб ётиши ёки болалар учун берк туриши на зamon талаби, на мантиққа тўғри келадми. Зеро, болалар ва ўқувчи-ёшларни жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланишга оммавий равишда жалб этиш учун қилинаётган барча саъй-ҳаракатлар маҳсули, қолаверса Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси олдида қўйилган мақсадларга эришиш том маънода мана шу омилга боғлиқ.

Зоҳиджон ХОЛОВ,
«Ma'rifat» мухбири

«ХАЛОСКОР» КЛУБДАН КЕТДИ

Футбол бўйича Англия премьер лигасининг амалдаги голиби «Лестер Сити» клуби бош мураббийи Клаудио Раньери ишдан бўшатилгани ҳақида жамоа расмий сайтида ёзилди.

Италиялик тажрибали мутахассис ушбу жамоани 2015 йилнинг июль ойидан буён бошқариб келаятганди. Эътиборлиси, жамоа ўзининг 133 йиллик тарихи мобайнида айнан Клаудио кўл остида ўтган мавсумда илк марта Англия чемпиони бўлди. Ундан олдин уларнинг премьер лигага чиққани ҳам эътирофга сазовор.

Бироқ «Лестер»нинг айни пайтда премьер лигадаги ҳолати қониқарсиз (25-турдан кейин 17-ўринда) деб ҳисобланди ва бунга бош айбдор деб К.Раньери топилди ва ишдан ҳайдалди. Жамоани вақтинча Крейг Шекспир ва Майк Стауэлл бошқаради.

ЯНГИ БОЛИД ЯРАТИЛДИ

«Формула-1» мусобақасининг британиялик иштирокчиси, «Mercedes» жамоаси етакчиларидан бири Льюис Хэмилтон янги мавсум учун тайёрланган болиддан ҳайратга тушди, дея ёзилди «Лента» манбасида.

— Машина ақл бовар қилмас даражада. Бу мен «Формула-1»да шу пайтгача қўрган ва бошқарган энг замонавий болид, — дейди Л.Хэмилтон.

Илк мусобақа арафасидаги тест Барселонада 27 февралдан 2 мартгача, иккинчиси 7—10 март кунлари бўлиб ўтади. «Формула-1»нинг янги мавсуми эса 26 мартда Мельбурн шаҳрида (Австралия Гран-приси) старт олади.

Л.Хэмилтон ушбу мавсумни немис ҳаммаси, ўтган мавсум голиби Нико Росберг билан бирга ўтказди.

АРАЛАШ БОКС КЕЧАСИ

Америкалик боксчи Рой Жонс уришиш ва бокс аралашмаси бўлган мушлатишда (UFC) бразилиялик Андерсон Сильвага қарши рингга чиқиб истагида эканини билдирган.

«Boxingscene» манбасида қайд этилишича, Жонс бу жанг бокс кечаси мақомида бўлиб, MMA қурашчиси ирландиялик Конор Макгрегор ва америкалик боксчи Флойд Мейвүүээр ўртасидаги мушлатишга жавоб бўлади, дея таъкидлаган.

48 ёшли Рой 18 февраль кўни -90,71 килограмм вазн тоифасида канадалик Бобби Ганна билан кўч синишиб, уни техник ноқуатга уратган ва Жаҳон бокс федерацияси (WBF) чемпиолик қавомига эга бўлган.

МАРИЯ ТЕННИС КОРТИДА

Россиялик таникли теннисчи Мария Шарапова Мадрид шаҳрида ташкил этиладиган кўргазмали турнирда қатнашиши ҳақида «Sportinglife.com» портали хабар берди.

«Premier and Masters» туркумидаги турнирлар сирасига киритилган ушбу мусобақа 4 май кўни бошланади. У олимпия тизимида ўтказилади. Аёл ва эркеклар ўрин олган саватчада саккиз нафар теннисчи номи қайд этилади.

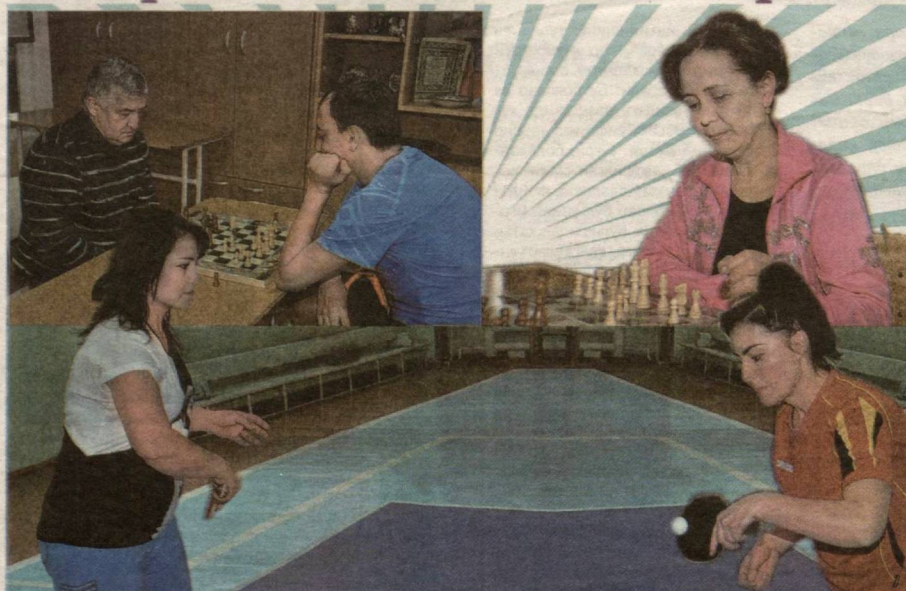
Хабарингиз бор, 2016 йилнинг июнида Мария Шарапова истаъмом қилганлида айбланми, Халқаро теннис федерацияси қарори билан икки йилга катта теннисдан четлаштирилган эди.

Нурия ХАЙРУЛЛАЕВА тайёрлади.

Пойтахтимиздаги 110-мактабда Таълим, фан ва маданият ходимлари касба уюшмаси Миробод тумани кенгаши томонидан "Спорт — саломатлик гарови" шиори остида спартакиада ўтказилди.

Спорт — саломатлик гарови

Тумандаги истеъмол товарлари ишлаб чиқариш, савдо ва хизмат кўрсатиш ташкилотлари ходимлари касба уюшмаси, соғлиқни сақлаш ва фармацевтика ходимлари касба уюшмаси, давлат муассасалари ва жамоат хизматлари ходимлари касба уюшмаси ҳамда агроасаноат мажмуи ходимлари касба уюшмаси кенгашлари ҳамкорлигида ташкил этилган мусобақада иштирокчилар спортнинг 6 тури — стол тенниси, волейбол, шахмат, шашка, бадминтон, сузиш бўйича ўзаро беллашдилар.

— Спорт билан шуг'ullangan киши нафақат jismoniy, balki ruhiy jihatdan ham barkamollikka erishadi, — дейди Таълим, фан ва маданият ходимлари касба уюшмаси Миробод тумани кенгаши раиси Назира Насриддинова. — Мазкур мусобақани ташкил этишдан мақсад корхона, ташкилот ва муассасаларда фаолият кўрсатаётган ходимлар ўртасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш орқали фаолият самардорлигини ошириш, аҳоли ва ёшларни спортга кенг жалб этиш ҳамда халқ билан мулоқотга киришидир.

Беллашувда 19 жамоадан 225 нафар иштирокчи қатнашди. Ғолиб ва совриндорлар ташкилотчиларнинг диплом ва эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Райҳона ХҲЖАЕВА,
"Ma'rifat" мухбири
Бурҳон РИЗОКУЛОВ олган суратлар.

KITOB — ENG YAXSHI SOVG'А

8-mart — "Xalqaro xotin-qizlar kuni" va 21-mart — Navro'z bayramlari munosabati bilan "Kamolot" YIH hamda "Yangi asr avlodi" nashriyot-matbaa markazi "Kitob — eng yaxshi sovg'a" loyihasi doirasida quyidagi durdona asarlarni e'tiboringizga havola qiladi:

Manzil: Qatortol ko'chasi, 60-uy, kitoblar do'koni. Murojaat uchun telefonlar: (+99871) 147-00-14; (+998871) 2730014

«YANGI ASR» kitob savdo tizimi do'konlari

Toshkent shahar «Kamolot» kitoblar do'koni (+99897) 725-21-11;
Toshkent shahri, Qatortol ko'chasi, 60-uy (+99890) 982-20-85;
Farg'ona viloyati (+99893) 373-33-73;

Navoiy viloyati: (+99891) 339-97-00
Jizzax viloyati: (+99898) 261-16-13
Sirdaryo viloyati: (+99890) 934 36 76

Ma'rifat

TA'SIS
ETUVCHILAR:

O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi,
O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi, O'zbekiston Ta'lim, fan va madaniyat xodimlari kasaba uyushmasi Respublika kengashi.

Bosh muharrir Abdusamat RAHIMOV

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2006-yil 22-dekabrda 0067-raqam bilan ro'yxatga olingan. Indeks: 149, 150. Г-215. Tiraji 58723. Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan, qog'oz bichimi A-3. Bahosi sotuvda erkin narxda.

TELEFONLAR:
qabulxonaga — 233-50-55;
kotihiyat — 233-99-15;
reklama va marketing bo'limi — 233-42-92(faks), 236-54-17.

«Ma'rifat»dan materiallarni ko'chirib bosish tahririyat ruxsati bilan amalga oshirilishi shart.

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqriq qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi.
Korxonaga manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

O'za yakuni — 01.20 Topshirildi — 02.20

MANZILIMIZ:

100083, Toshkent shahri,
Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.
Web-site: www.marifat.uz

Dizaynerlar:

Malohat TOSHOVA, Faxriddin RAHIMOV.
Navbatchi muharrir:
Ilhom JO'RAYEV.
Navbatchi:
Bobomurod XUDOYBERDIYEV.

1 2 3 * 5 6